



Deiliskipulag Mjóeyrarhafnar - Tillaga

DRÖG fyrir kynningu á vinnslustigi

24. júní 2022



FJARÐABYGGÐ

ATA

A1573-005-U01 Deiliskipulag Mjóeyrarhafnar.

Unnið af ALTA fyrir Fjarðabyggð
Alta
Ármúla 32
108 Reykjavík
www.alta.is
alta@alta.is

Gögn deiliskipulags

Deiliskipulag þetta er sett fram í eftirtöldum gögnum:

Skipulagsgreinargerð með skilmálum og umhverfisskýrslu dags. #.

Skipulagsuppdráttur í mkv. 1:2000, dags. #.

Samþykktir

Deiliskipulag þetta hefur fengið meðferð skv. 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 m.s.br.

Deiliskipulagið var samþykkt af bæjarstjórn Fjarðabyggðar

_____ 2022

Deiliskipulagið tók gildi með auglýsingu nr. _____ / _____ í B-deild

Stjórnartíðinda _____ 2022

EFNISYFIRLIT**1 INNGANGUR**

- 1.1 Afmörkun skipulagssvæðis
- 1.2 Um Mjóeyrarhöfn
- 1.3 Eigandi hafnar- og iðnaðarsvæðisins
- 1.4 Tilefni deiliskipulagsgerðarinnar
- 1.5 Skipulagsgögn og saga deiliskipulags

2 FORSENDUR

- 2.1 Staðhættir og umhverfi
 - 2.1.1 Aðkoma
 - 2.1.2 Landslag og jarðfræði
 - 2.1.3 Vatnafar
 - 2.1.4 Lífríki fjöru
 - 2.1.5 Lífríki á sjávarbotni
 - 2.1.6 Graslendi
 - 2.1.7 Fuglalíf
 - 2.1.8 Straumar og öldufar
 - 2.1.9 Menningarminjar
- 2.2 Aðalskipulag Fjarðabyggðar
 - 2.2.1 Landnotkunarskilmálar - hafnarstarfsemi
 - 2.2.2 Landnotkunarskilmálar - iðnaðarstarfsemi
 - 2.2.3 Landnotkunarskilmálar - landbúnaðarland
 - 2.2.4 Landnotkunarskilmálar - opin svæði
- 2.3 Tengsl við aðrar áætlanir
- 2.4 Lög og reglugerðir sem tengjast hafnarstarfsemi

3 LÝSING Á UPPBYGGINGU

- 3.1 Uppbygging 2. áfanga hafnarkants
- 3.2 Stækkun hafnarsvæðis á Digranesi

5

5

5

6

6

6

7

7

7

7

8

8

8

8

9

9

9

10

11

11

13

13

14

15

15

16

16

16

3.3 Uppbygging 3. áfanga á Digranesi 17

3.4 Landmótun, efnistökuáætlun og framkvæmdaleyfi 17

3.5 Meðferð ofanvatns 18

4 MÁLSMEÐFERÐ

19

5 SKILMÁLAR

20

5.1 Uppdrættir og lóðablöð 20

5.2 Umsjón og rekstur hafnarsvæðis 20

5.3 Starfsemi 20

5.4 Byggingar, mannvirki og hámarkshæðir 20

5.5 Lóðafrágangur og umgengni 20

5.6 Vegir 21

5.7 Bílastæði 21

5.8 Veitur 21

5.9 Aðlögun að loftslagsbreytingum 21

5.10 Framkvæmdir 22

5.11 Úrgangur og sorpgeymslur 22

5.12 Mengunarvarnir 22

5.13 Minjar 22

5.14 Landmótun 22

5.15 Skilmálatafla 23

6 UMHVERFISMATSSKÝRSLA

24

6.1 Inngangur 24

6.2 Helstu breytingar frá fyrra deiliskipulagi 24

6.3 Forsendur 24

6.4 Nálgun 25

6.5 Mat á áhrifum 27

6.5.1 Landslag og ásýnd 27

6.5.2 Jarðfræði og notkun steinefna 27

6.5.3 Gróðurfar	27
6.5.4 Fuglalíf	27
6.5.5 Strandgerð og lífríki fjöru	28
6.5.6 Lífríki á sjávarbotni	28
6.5.7 Straumar og öldufar	28
6.5.8 Menningarminjar	28
6.5.9 Hagrænir og félagslegir þættir	28
6.5.10 Heilsa og öryggi	28
6.6 Niðurstaða umhverfismats	29
7 UPPDRÁTTUR	30

1 INNGANGUR

1.1 Afmörkun skipulagssvæðis

Hér er kynnt nýtt deiliskipulag, "deiliskipulag Mjóeyrarhafnar" fyrir hafnar- og iðnaðarsvæði Mjóeyrarhafnar á Mjóeyri í Reyðarfirði, Fjarðabyggð. Allt hafnar- og iðnaðarsvæði Mjóeyrarhafnar, skv. Aðalskipulagi Fjarðabyggðar 2020-2040, sést á mynd 1.1 afmarkað með rauðri línu. Mörk þessa nýja deiliskipulags sem hér er kynnt sjást á mynd 1.2. Þar sést einnig afmörkun núgildandi deiliskipulags, nefnt "Hraun 1", en það deiliskipulag verður fellt úr gildi um leið og nýtt deiliskipulag Mjóeyrarhafnar verður samþykkt. Þetta nýja deiliskipulag er auglýst samhliða umhverfismatsskýrslu fyrir uppbyggingu 2. verkáfangs fyrir Mjóeyrarhöfn.

Með nýju deiliskipulagi lengist hafnarkantur Mjóeyrarhafnar um 600 m til vesturs, athafnasvæði við hafnarkantinn eykst og lóðum fjölga á stækkuðu hafnarsvæði til vesturs. Þannig verður hægt að svara aukinni eftirspurn eftir lóðum á hafnarsvæðinu.

1.2 Um Mjóeyrarhöfn

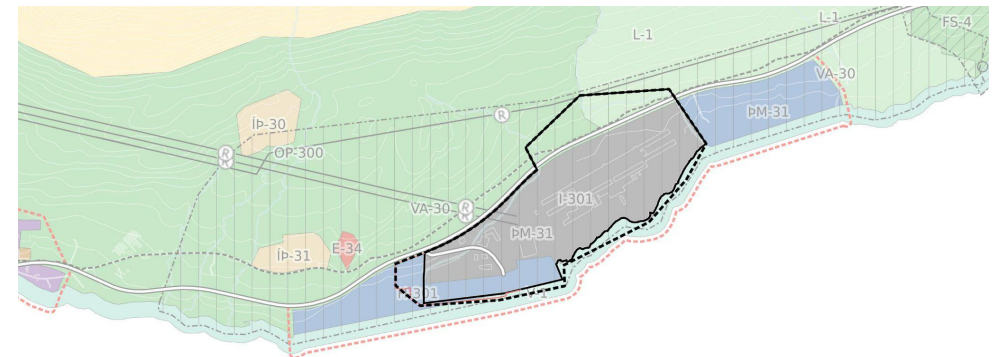
Hafnar- og iðnaðarsvæðið Mjóeyrarhöfn sést á mynd 1.3. Það er stærsta hafnar- og iðnaðarsvæði á Austurlandi. Mjóeyrarhöfn er einnig stærsta og mikilvægasta vöruflutningahöfn á Austurlandi og jafnframt ein stærsta vöruflutningahöfn landsins.

Í Svæðisskipulagi Austurlands 2022-2044¹ er markmið um að höfnin styrkist sem ein aðal flutningahöfn landsins og þar verði einnig helsta vaxtarsvæði landshlutans fyrir hafnsækna starfsemi. Álver Alcoa Fjarðaáls er á svæðinu og iðnaður því tengdu. Þjónar höfnin fyrirtækinu varðandi aðdrætti og útflutning á álafurðum. Að Mjóeyrarhöfn liggja sterkir orku innviðir, tvær 220 kV raflínur.

¹ Svæðisskipulagið er nú í auglýsingu skv. 24. gr. skipulagslaga nr. 123/2010.



Mynd 1.1 sýnir afmörkun hafnar- og iðnaðarsvæðisins "Mjóeyrarhöfn - Hraun", með rauðri línu sbr. afmörkun í Aðalskipulagi Fjarðabyggðar 2020-2040.



Mynd 1.2: Afmörkun hafnar- og iðnaðarsvæðisins "Mjóeyrarhöfn - Hraun" sbr. afmörkun í Aðalskipulagi Fjarðabyggðar 2020-2040. Mörk núgildandi deiliskipulags Hrauns 1 eru sýnd með svartri heilli línu. Tillagan að nýju deiliskipulagi "Deiliskipulagi Mjóeyrarhafnar" sem hér er kynnt, nær yfir allt núgildandi deiliskipulag, auk stækkunar einkum til vesturs yfir á Digranes. Afmörkun þess sést hér með svartri brotalínu. Mjóeyrarhöfn er innan þéttbýlismarka, sem afmörkuð hafa verið með rauðri brotalínu. Nánari skýring á aðalskipulaginu sést á mynd 2.4.

1.3 Eigandi hafnar- og iðnaðarsvæðisins

Hafnar- og iðnaðarsvæðið er í eigu Fjarðabyggðar, en hafnarstjórn Fjarðabyggðarhafna sér um uppbyggingu og rekstur þess, sbr. hafnarreglugerð fyrir Fjarðabyggðarhafnir nr. 835/2020.

1.4 Tilefni deiliskipulagsgerðarinnar

Fyrsta deiliskipulagið fyrir svæðið "Hraun 1, iðnaðarsvæði fyrir orkufrekan iðnað, hafnarsvæði og tengdan þjónustuiðnað", var samþykkt 2002. Deiliskipulagið var fellt úr gildi samhliða samþykkt nýs deiliskipulags 2004. Núgildandi deiliskipulag er komið til ára sinna. Það hefur alloft verið uppfært, er barn síns tíma og óskýrt aflestrar. Vegna þessa og vegna viðamikilla breytinga var ákveðið að útbúa þetta nýja deiliskipulag fyrir svæðið, sem nú er kynnt og fella núgildandi deiliskipulag úr gildi, við samþykkt þess nýja.

Fjarðabyggð leggur áherslu á að hafa nægar lóðir og athafnasvæði við Mjóeyrarhöfn til að skapa tækifæri til uppbyggingar hafnsækinnar starfsemi, en mikil eftirspurn er eftir lóðum á hafnarsvæðinu. Yfirlit yfir hafnarsvæðið sést á mynd 2.1. Tilefni deiliskipulagsgerðarinnar er því að:

- Bæta flutningaþjónustu við skip með því að lengja hafnarkant Mjóeyrarbyggju um 50-70 m og bæta við 550 m nýjum hafnarkanti, Framnesbyggju, sem tengist þeim sem fyrir er. Þannig verður búið um hnútana að hægt verði að taka við skipum með djúpristu allt að 13,5 m við Mjóeyrarhöfn.
- Stækka athafnasvæðið við höfnina á landfyllingu að hafnarköntunum til að tryggja nægt athafnasvæði við kantana og góða nýtingu þeirra.
- Fjölga lóðum fyrir hafnsækna starfsemi. Það er gert á Digranesi til vesturs.
- Tryggja hagkvæma nýtingu lands og færslu steinefna innan skipulagssvæðisins. Þar sem hafnarsvæðið er lítið af náttúrunnar hendi þarf að útbúa skeringar í berg- og jarðlög á hafnarsvæðinu til að stækkunar. Þar verða til um 330.000 m³ af steinefnum til nýtingar til

uppbyggingar á hafnarsvæðinu s.s. í landfyllingu og annars staðar sem þarf.

- Gefa skýra heildarmynd af deiliskipulagssvæðinu, uppfæra skilmála og uppdrátt í samræmi við núverandi og áformaða landnotkun.
- Uppfæra skilmála til að tryggja að hafnarsvæðið nýtist sem skyldi á grunnri reynslu og að þar verði snyrtileg uppbygging, frágangur og rekstur.

1.5 Skipulagsgögn og saga deiliskipulags

Þetta deiliskipulag er sett fram á skipulagsuppdrætti og í greinargerð þessari. Deiliskipulagið nær til alls lands á svæðinu, eins og það er afmarkað á uppdrætti. Ef misræmis gætir milli skilmála og deiliskipulagsuppdráttar þá gilda skilmálar.



Mynd 1.3: Myndin er tekin til austurs yfir Mjóeyrarhöfn og iðnaðarsvæði Alcoa Fjarðaaíls.

2 FORSENDUR

2.1 Staðhættir og umhverfi

2.1.1 Aðkoma

Mjóeyrarhöfn liggur að Norðfjarðarvegi (92), en Mjóeyrarvegur (9572) liggur frá Norðfjarðarvegi niður að höfninni og tengist gatnaneti hafnarinnar (mynd 2.1). Þessir vegir eru báðir stofnvegir. Austast á skipulagssvæðinu er einnig aðkomuvegur frá Norðfjarðarvegi að iðnaðarsvæði Alcoa Fjarðaáls.

Mjóeyrarhöfn hefur verið byggð upp út frá malareyri á ströndinni og þar er nú þegar komin landfylling og framkvæmdum að stórum hluta lokið fyrir 1. og 2. áfanga uppbyggingar Mjóeyrarhafnar, sem sést á mynd 3.2.



Mynd 2.1 sýnir hafnar- og iðnaðarsvæði Mjóeyrarhafnar, aðkomuvegina Norðfjarðarveg (92) og Mjóeyrarveg (9572), sem eru stofnvegir, helstu ár og læki sem renna um deiliskipulagssvæðið, auk leiðigarða sem komið hefur verið upp í brekku norðan við Mjóeyrarveg. Loftmyndin er frá 2019.

2.1.2 Landslag og jarðfræði

Berggrunnur Reyðarfjarðar er aðallega samsettur úr fjölda basaltlaga með setlögum á milli. Berggrunnurinn er svipaður og almennt getur talist á Íslandi². Talið er að berggrunnurinn hafi myndast fyrir um 10 - 13 milljón árum, en fjörðurinn sjálfur myndaðist á síðustu ísöld vegna rofs jökla. Ísöldin er talin hafa byrjað fyrir um 2,5 milljón árum og endað fyrir um 10.000 árum. Á ísöld skiptust á jökulskeið og hlýskeið og er líklegt að fleiri en eitt jökulskeið hafi átt þátt í að móta þessa lægð, Reyðarfjörðinn, í berggrunninn. Víða má sjá á landi laus jarðlög sem setja svip á landslagsheildina eins og jökulgarða og jökulruðninga, sem mynduðust þegar jöklar voru á svæðinu. Þarna eru einnig malarhjallar sem mynduðust við hærri sjávarstöðu en nú er³.

Í stærstu dráttum má því segja að landslagið beri þess merki að vera sorfið af ísaldarjöklinum sem mótaði í þéttan berggrunninn U-laga dal, með bröttum hlíðum og flötum botni, sem nú er neðansjávar. Því er almennt aðdjúpt í Reyðarfirði og láglandi við sjávarsíðuna af skornum skammti. Mesta dýpi fjarðarins er um 200 m, en í innri hluta Reyðarfjarðar er dýpi allt að 130 m⁴.

Landslagið leiðir til þess að erfitt er að móta stórt, flatt, athafnasvæði fyrir hafnsækna starfsemi með góðri hafnaraðstöðu, eins og við Mjóeyrarhöfn, þar sem land er af skornum skammti í almennt þröngum og landlitlum fjörðum Austfjarða. Því er mikilvægt að nýta vel land við Mjóeyri til uppbyggingar stórskipahafnar og athafnasvæðis hennar.

Landið við Mjóeyrarhöfn er tiltölulega flatt næst sjónum, með um 5% halla til

² Birgir V. Óskarsson og Riishuus, M.S. (2017). *Jarðfræðikort af Austurlandi*, 1:100.000, Náttúrufræðistofnun Íslands (í vinnslu).

³ Ágúst Guðmundsson, *Orkustofnun - Vatnsorkudeild, Jarðtæknistofan & Vegagerð ríkisins* (1992). *Jarðgangagerð: Til samgöngubóta á Austfjörðum: Yfirlit yfir jarðfræðilegar aðstæður* (OS-92006/VOD-01). Reykjavík: Orkustofnun.

⁴ Alta (2018). *520.000 m³ efnistaka við Eyri í Reyðarfirði. Mat á umhverfisáhrifum - Matsskýrsla*.

sjávar, þar sem fyrsti hafnarkantur var reistur, en almennt er undirlendi á því svæði sem tekur við meðfram ströndinni fremur lítið⁵. Halli eykst svo upp af ströndinni og er almennt stutt í nokkuð brattar hlíðar, samansettar úr fjölda basaltlaga með setlögum á milli.

Áður en framkvæmdir hófust við höfnina var Mjóeyrin flöt malareyri sem skagaði út í fjörðinn, gerð úr basaltríku seti, möl og sandi. Jarðvegsþekjan var þunn og teygðist gróður fram eftir henni. Svæðið samanstóð að mestu af framræstu mýrlendi og jökulsorfnnum basalt klöppum. Þykkt lausra jarðlaga ofan á berggrunninn þar sem þeim hefur ekki enn verið raskað er frá 0-6 m, mest moldarjarðvegur og malarlög⁴.

Þar sem láglandi er af skornum skammti við Mjóeyrarhöfn, þá er nauðsynlegt að stækka athafnasvæðið við höfnina með skeringum inni bratta hlíðina fyrir ofan. Þannig fæst nægilega stórt undirlendi og athafnasvæði til að þjóna þeim hafnarkanti sem reistur er með landfyllingu út í sjó framan við Mjóeyrina á því svæði sem skilgreint hefur verið sem hafnarsvæði í aðalskipulagi Fjarðabyggðar. Með þessu fæst ekki einvörðungu stærra athafnasvæði á flatlandi, heldur einnig efni úr skeringum sem nýtist í nauðsynlegar fyllingar að hafnarkanti. Þetta fyllingarefni er sérstaklega mikilvægt þar sem hörgull getur verið á fyllingarefni og nauðsynlegt að flytja það langar leiðir á landi og ekki á vísan að róa þegar kemur að námi steinefna úr sjó.

Hafnarsvæði Mjóeyrarhafnar er því afar dýrmætt svæði fyrir Fjarðabyggð og Austurland sem heild og mikilvægt að hanna það og nýta vel.

2.1.3 Vatnafar

Þar sem berggrunnur á skipulagssvæðinu og þar í kring, er þéttur, rennur stærstur hluti leysinga- og úrkomuvatns sem yfirborðsvatn¹. Grunn- og yfirborðsvatn er lítið á hafnarsvæðinu, fyrir utan seytl úr berggrunni og lækjarsprænum. Um norðanvert hafnarsvæðið hefur vatni úr Bæjarlæk (mynd

⁵ Hönnun (2001). *Höfn við iðnaðarsvæði að Hrauni í Reyðarfirði. Fyrri áfangi 260 m viðlegukantur. Síðari áfangi stækkun um 120 metra. Mat á umhverfisáhrifum, matsskýrsla.*

2.1), sem rennur rétt austan við Mjóeyrarhöfn og vatni úr Grjótá sem er allnokkru austar, verið veitt til sjávar um Hölknalæk, sem nú er orðinn manngerður innan Mjóeyrarhafnar. Grjótá er vatnsmesta áin á svæðinu með um 5,25 km² vatnasvið⁴. Auk þessa eru allmargir vatnslitlir lækir. Vatnsrennsli í flestum ám og lækjum á Austurlandi er árstíðabundið.

2.1.4 Lífríki fjöru

Fyrir liggur forkönnun á lífríki fjörunnar á deiliskipulagssvæðinu⁶. Niðurstöður rannsókna voru þær að lífsamfélög í fjöru á verksmiðjulóð virðist að flestu leyti vera svipuð og víðast annars staðar í Reyðarfirði, einkum í firðinum innanverðum⁷. Fjörulífið á svæðinu sem var rannsakað, sé talsvert en verði þó að teljast fremur fátæklegt að fjölbreytni þegar á heildina er lítið. Engar sjaldgæfar tegundir dýra eða þörungna hafa fundist í fjöru á svæðinu.⁸

2.1.5 Lífríki á sjávarbotni

Forkönnun á lífríki botns á grunnsævi neðansjávar á deiliskipulagssvæðinu liggur fyrir á hluta þess⁹. Sjávarbotni á svæðinu sem deiliskipulagsbreytingin nær til, þ.e. lenging hafnarkants og landfylling, hefur nú þegar verið raskað, vegna þeirra framkvæmda sem hafa átt sér stað vegna stækkunar Mjóeyrarhafnar. Líklegt er að lítið sé eftir af upprunalega lífríkinu rétt utan við núverandi landfyllingu. Byggt á framangreindri forkönnun, þá má gera ráð fyrir að uppfyllingin hafi ekki raskað einstöku búsvæði⁶.

⁶ Agnar Ingólfsson og María Björk Steinarsdóttir (1999). *Forkönnun á lífríki fjöru við iðnaðarlóðina Hraun í Reyðarfirði. Áfangaskýrsla, 20.09.1999.*

⁷ Jörundur Svavarsson (2022). *Minnisblað með samantek um fyrirliggjandi rannsóknir um lífríki í fjöru og á botni sjávar vegna umhverfismats fyrir 2. áfanga stækkunar Mjóeyrarhafnar, 28.1.2022.*

⁸ Jón Gunnar Ottósson, Anna Sveinsdóttir og María Harðardóttir (ritstj.) (2016). *Vistgerðir á Íslandi. Fjölrit Náttúrufræðistofnunar nr. 54.*

⁹ Jörundur Svavarsson (1999). *Forkönnun á lífríki botns neðan fjöru við iðnaðarlóðina Hraun í Reyðarfirði. Líffræðistofnun háskólans. Fjölrit nr. 49.*

2.1.6 Graslendi

Innan hafnar- og iðnaðarsvæðisins hefur graslendi verið ráðandi, áður en hafist var handa um framkvæmdir¹⁰. Á vistgerðakorti Náttúrufræðistofnunar Íslands kemur fram að við skipulagssvæðið er língresis- og vingulsvist sem hefur hátt verndargildi¹¹. Hvorki plöntur af valista Náttúrufræðistofnunar, né vistkerfi sem falla undir 61. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013 hafa fundist innan hafnarsvæðis Mjóeyrarhafnar.

2.1.7 Fuglalíf

Fuglalíf í Reyðarfirði innanverðum frá Bjargtanga, neðan Framness að Hólmanesi, einkennist af hefðbundnum tegundum á strandsvæðum¹². Vaðfuglar, mávar, andfuglar og sjófuglar eru mest áberandi eða yfir 70% tegunda og yfir 90% af fjölda fugla skv. beinum talningum. Minna er af ránfuglum, spörfuglum og rjúpu. Tvær tegundir fugla hafa fundist sem teljast ekki algengar á Íslandi, þ.e. fálki og himbrimi sem báðar eru skilgreindar sem tegund í nokkurri hættu.¹³ Af þeim 34 tegundum sem skráðar voru 1999 eru 23 skilgreindar sem forgangstegundir, m.t.t. verndargildis, ábyrgðar og ályktunar Bernarsamningsins, þar af eru 17 á valista¹². Ekki er vitað til þess að á skipulagssvæðinu séu sjaldgæfar tegundir eða mikilvægar varp- eða uppeldismiðstöðvar fugla og annarra dýra¹⁴.

¹⁰Guðrún Á. Jónsdóttir (1999). *Description and mapping of vegetation in Reyðarfjörður, Iceland*. Náttúrustofa Austurlands NA-11.

¹¹Jón Gunnar Ottósson, Anna Sveinsdóttir og María Harðardóttir (ritstj.) (2016). *Vistgerðir á Íslandi*. Fjölrit Náttúrufræðistofnunar nr. 54.

¹²Halldór W. Stefánsson og Skarphéðinn Þórisson (1999). *Fuglaathuganir í Reyðarfirði vegna fyrirhugaðs álvers*. Náttúrustofa Austurlands NA-13.

¹³Náttúrufræðistofnun Íslands (2018a) *Valisti fugla*. <https://www.ni.is/midlun/utgafa/valistar/fuglar/valisti-fugla>. Skoðað 4. apríl 2022.

¹⁴Hönnun (2001). *Höfn við iðnaðarsvæði að Hrauni í Reyðarfirði. Fyrri áfangi 260 m viðlegukantur. Síðari áfangi stækkun um 120 metra. Mat á umhverfisáhrifum, matsskýrsla, 05.2001*.

2.1.8 Straumar og öldufar

Hafrannsóknastofnun gerði rannsóknir á straumum, hitastigi, seltu, næringarefnum, svifþörungum, dýrasvífi og botndýrum í Reyðarfirði á tímabilinu 27. júlí til 2. október 2000¹⁵. Þar kemur fram að vatnaskipti geta verið tiltölulega hröð í firðinum og er talið að sjór innri Reyðarfjarðar geti endurnýjast á 8 til 9 dögum, en alls fjarðarins á 4 til 5 vikum. Meðalstraumhraði á mælingatímabilinu var frá 2,5 til 4, 0 cm/sek en straumhraði á einstökum stöðum getur orðið miklu meiri í skamman tíma. Aðalinnstreymi í fjörðinn er norðan megin en útstreymi sunnan megin. Straumar í Reyðarfirði virðast tengjast vindstefnu og vindstyrk á Dalatanga og tengsl virðast milli breytinga á straumhraða á öllum stöðvum og vinda á Dalatanga.

Samkvæmt skýrslu um öldufar í Reyðarfirði sem unnin var 2001, þá er hæð öldu við fyrirhugaðan kant við Hraun heldur hærri en við hafskipakanta í Reyðarfjarðarhöfn, en svipað og í Eskifjarðarhöfn.¹⁶ Þar hreyfist skip aldrei og því séu hafnaraðstæður að Hrauni metnar fullnægjandi.

¹⁵Hafsteinn G. Guðfinnsson, Héðinn Valdimarsson, Steingrímur Jónsson, Jóhannes Briem, Jón Ólafsson, Sólveig Ólafsdóttir, Ástþór Gíslason & Sigmar A. Steingrímsson (2000). *Rannsóknir á straumum, umhverfisþáttum og lífríki sjávar í Reyðarfirði frá júlí til október árið 2000*. Reykjavík: Hafrannsóknastofnun.

¹⁶Ingunn E. Jónsdóttir, Sigurður Sigurðarson, Gísli Viggósson (2001). *Reyðaral Aluminium Plant, Wave Refraction and Wind Analysis*. Reykjavík: Siglingastofnun.

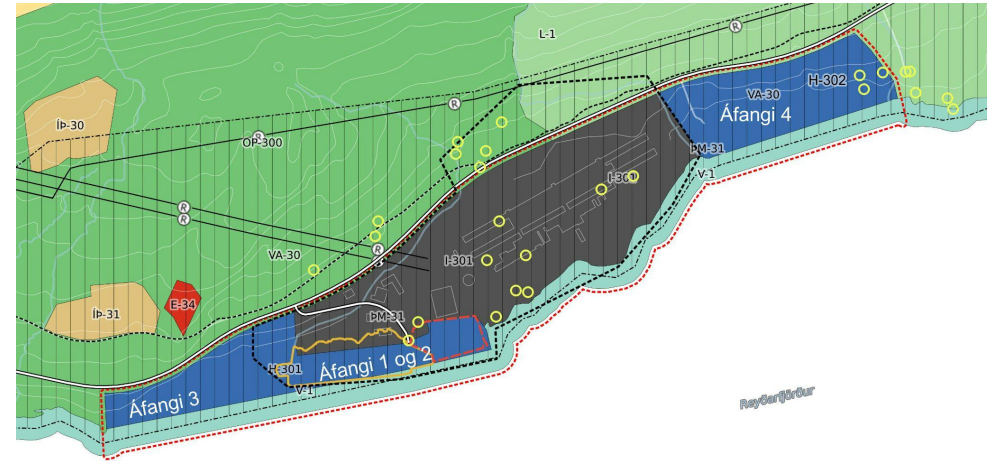
2.1.9 Menningarminjar

Fyrir liggur fornleifakönnun í landi Hólma, Sómastaða og Sómastaðagerðis, þ.e. frá vesturmerkjum Sómastaða að Bleiksá, sem var áður á austurmerkjum Hólma¹⁷. Landamerki þessara jarða og þar með afmörkun rannsóknarsvæðisins, sést á mynd 2.2. Fornleifakönnunin náði því yfir allt hafnar- og iðnaðarsvæði Mjóeyrarhafnar eins og það er afmarkað í Aðalskipulagi Fjarðabyggðar 2020-2040. Kannaðar voru ritaðar heimildir um fornleifar á svæðinu, minja leitað á vettvangi og mat lagt á áhrif fyrirhugaðra álvers og hafnarframkvæmda. Skráðar voru allar þekktar fornleifar á þessu svæði, en þær sem næst liggja deiliskipulagssvæðinu, sjást á mynd 2.3.



Mynd 2.2: Hér sjást landamerki Hólma, Sómastaða og Sómastaðagerðis. Upplýsingar af vefsja.is og afmörkun frá Nytjalandi, 2006.

¹⁷Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Adolf Friðriksson (1999). *Fornleifakönnun vegna fyrirhugaðra framkvæmda við álver í Reyðarfirði*. FS093-99121, júlí 1999.



Mynd 2.3: Yfirlit yfir fornleifar sem skráðar hafa verið innan deiliskipulagssvæðisins. Þær sjást með gulum hring. Stækkunaráfangi 1 er afmarkaður með rauðri brotalínu og áfangi 2 með gulri. Ný deiliskipulagsmörk eru afmörkuð með svartri brotalínu. Sjá nánari skýringar á mynd 2.4.

Áður hefur verið fjallað um þær fornleifar sem fundist hafa á deiliskipulagssvæðinu í matsskýrslu vegna uppbyggingar hafnarsvæðisins¹⁸ og við umfjöllun fyrri deiliskipulags þessa svæðis "Hraun 1".

Í frumkönnun á rituðum heimildum í Reyðarfirði um skipskaða í firðinum kemur fram að fundist hafi heimildir um sex skipskaða í Reyðarfirði, fjórir þeirra hafi verið fyrir 1900 en tveir á 20. öldinni¹⁹. Nákvæma staðsetningu vantar fyrir þrjá af þessum skipsköðum en af hinum þrem þá er einn í botni Eskifjarðar, annar við Hólma í Reyðarfirði og sá þriðji í mynni Reyðarfjarðar. Því er ekki talið líklegt að fornleifar vegna skipsskaða sé að finna á hafsbotni á því svæði sem afmarkað hefur verið fyrir landfyllingu Mjóeyrarhafnar.

¹⁸Hönnun (2001). *Höfn við iðnaðarsvæði að Hrauni í Reyðarfirði. Fyrri áfangi 260 m viðlegukantur. Síðari áfangi stækkun um 120 metra. Mat á umhverfisáhrifum, matsskýrsla, 05.2001.*

¹⁹Ragnar Edvardsson (2017). *Fornleifakönnun vegna tilvonandi malarnáms í Reyðarfirði. Bolungarvík, 9.10.2017.*

2.2 Aðalskipulag Fjarðabyggðar

Landnotkun á og við Mjóeyrarhöfnina og iðnaðarsvæðið þar sést á mynd 2.4, sem sýnir hluta af landnotkunaruppdrætti úr Aðalskipulagi Fjarðabyggðar 2020-2040. Þar er svæðinu skipt upp í hafnarsvæði Mjóeyrarhafnar H-301 og H-302, sem merkt eru með bláum lit og iðnaðarsvæðið I-301 sem merkt er með gráum lit. Þynningarsvæði PM-31 er einnig merkt innan Mjóeyrarhafnar. Opið svæði er merkt OP-300 og landbúnaðarsvæði L-1. Hér í þessum kafla er nánari lýsing á landnotkun aðalskipulags á deiliskipulagssvæðinu, en einnig má sjá skýringar á aðalskipulaginu á slóð í vefsíðu: <https://geo.alta.is/fjb/ask/>

2.2.1 Landnotkunarskilmálar - hafnarstarfsemi

Hafnarstarfsemi er ein helsta undirstaða mikilvægra atvinnugreina á Austurlandi og því afar mikilvægt fyrir atvinnulíf á Austurlandi að Mjóeyrarhöfn nái að þróast í takt við þörf til lengri tíma lítið.

Markmið Fjarðabyggðar í aðalskipulagi Fjarðabyggðar er að:

- Hafnir og aðlæg atvinnusvæði bjóði hentuga og aðgengilega aðstöðu fyrir allar atvinnugreinar sem þurfa á hafnaraðstöðu að halda.

PM-31 Þéttbýlismörk Mjóeyrarhafnar (255,2 ha) (mynd 2.1): Almennir skilmálar fyrir þennan landnotkunarflokk:

- Mörk þéttbýlis og jafnframt vaxtarmörk fyrir skipulagstímabilið. Áhersla á að nýta land innan þéttbýlismarka sem best. Við mannvirkjagerð ber að taka mið af nýjustu upplýsingum um líklega hækkun sjávarborðs vegna loftslagsbreytinga, sjá þemauppdrátt um lágt liggjandi svæði.

Sértækir skilmálar:

- Þéttbýlismörk eru dregin um hafnar- og iðnaðarsvæði á Mjóeyri vegna umfangs mannvirkja og starfsemi. Mörkin ná að veghelgunarsvæði Norðfjarðarvegur.

Í almennum skilmálum um hafnarsvæði segir um hafnir og hafnarstarfsemi:

- Hafnir og aðlæg atvinnusvæði bjóði hentuga og aðgengilega aðstöðu fyrir allar atvinnugreinar sem þurfa á hafnaraðstöðu að halda.
- Á hafnarsvæðum gert ráð fyrir mannvirkjum og tækjum til móttöku skipa og báta, losunar og lestunar þeirra, geymslu vöru, móttöku og afgreiðslu þessarar vöru til áframhaldandi sjó- eða landflutninga, til móttöku og brottfarar farþega og smábátahafnir.

Í aðalskipulaginu segir einnig að Mjóeyrarhöfn gegni því hlutverki að vera aðal flutningahöfn á Austurlandi og miðstöð þjónustu tengdri flutningum á sjó og landi. Þar sé einnig rými fyrir iðnað sem tengist nálægum innviðum og starfsemi. Á hafnarsvæðinu er gert ráð fyrir aðstöðu fyrir flutningastarfsemi og aðra hafnsækna starfsemi, svo sem vöruskemmur, gámavelli, hafnarmannvirki og aðstöðu fyrir losun og lestun, auk iðnaðar sem tengist nálægum innviðum og starfsemi.

H-301 Mjóeyrarhöfn (44,0 ha), (mynd 2.1): Sértækir skilmálar:

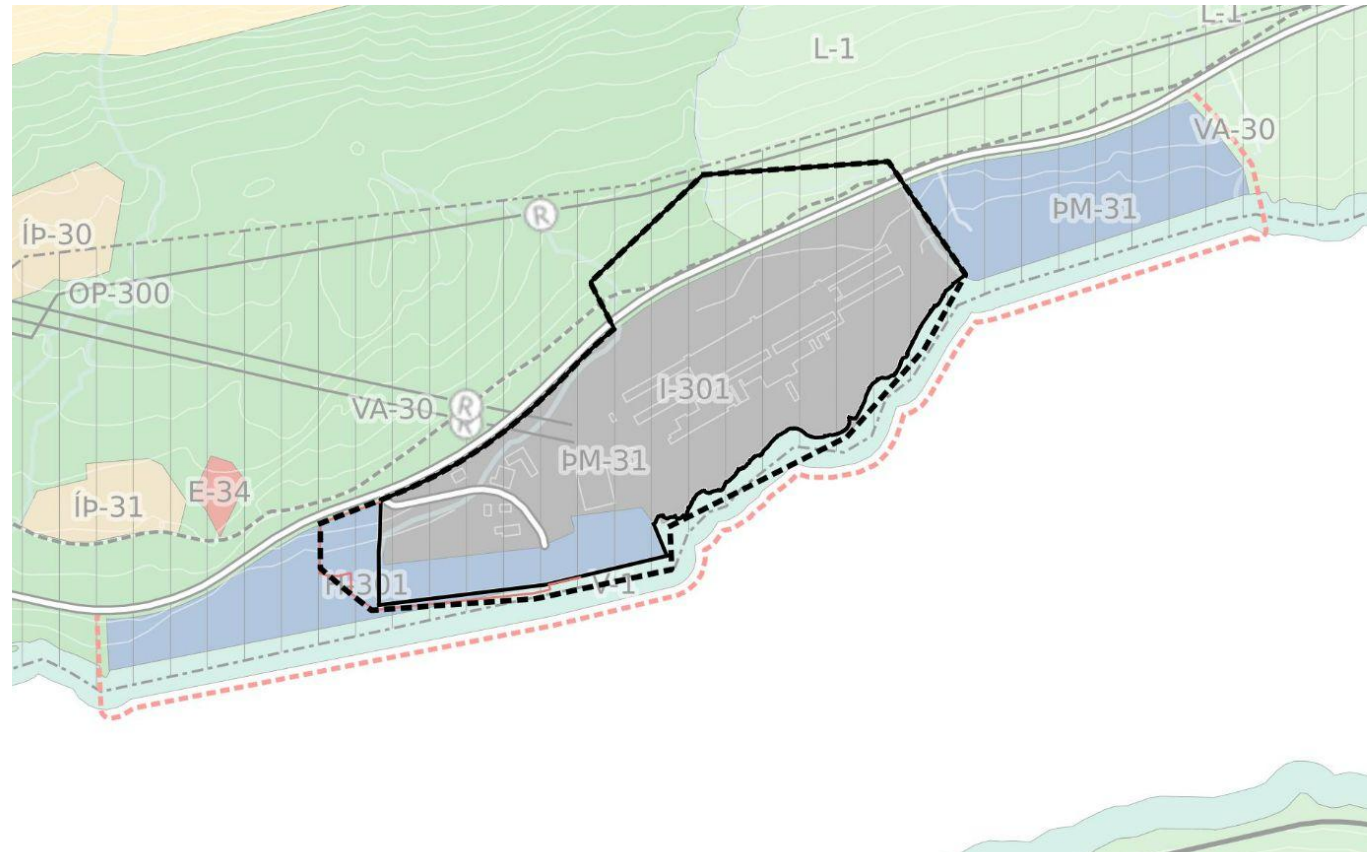
- Aðstaða fyrir flutningastarfsemi og aðra hafnsækna starfsemi, svo sem vöruskemmur, gámavelli, hafnarmannvirki og aðstöðu fyrir losun og lestun, auk iðnaðar sem tengist nálægum innviðum og starfsemi. Takmarkanir á landnotkun gilda innan þynningarsvæðis.

H-302 Mjóeyrarhöfn eystri (40,5 ha) Fyrirhuguð stækkun Mjóeyrarhafnar: Sértækir skilmálar:

- Aðstaða fyrir flutningastarfsemi og aðra hafnsækna starfsemi, auk iðnaðar sem tengist nálægum innviðum og starfsemi. Áhersla á mildaða ásýnd úr austri, t.d. með gróðri og jarðlitum byggingarefnum. Takmarkanir á landnotkun gilda innan þynningarsvæðis.

Mynd 2.4: Hér sést hafnarsvæði Mjóeyrarhafnar H-301 og Mjóeyrarhafnar eystri H-302, merkt með bláum lit á hluta af uppdrætti Aðalskipulags Fjarðabyggðar 2020-2040, ásamt iðnaðarsvæðinu I-301 sem liggur á milli þeirra, merkt með gráum lit. VA-30 bynningarsvæði álvers er einnig merkt inn. OP-300 er opið svæði og ljósara grænt svæði þar fyrir austan er landbúnaðarland L-1. Rauða brotalínu sem afmarkar allt hafnarsvæðið sýnir þéttbýlismörk Mjóeyrarhafnar. Sjá nánari skýring á þessari mynd í 2. kafla og á skipulagsvefsjá Fjarðabyggðar <https://geo.alta.is/fjb/ask/>.

Mörk núgildandi deiliskipulags Hrauns 1 eru sýnd með svartri heilli línu. Tillagan sem hér er kynnt nær yfir allt núgildandi deiliskipulag, auk stækkunar til vesturs yfir á Digranes, sem hér er merkt inn með svartri brotalínu.



2.1.2 Landnotkunarskilmálar - iðnaðarstarfsemi

I-301 Hraun (116,2 ha) (mynd 2.4): Svæðið er allt innan þynningarsvæðis álversins. Í almennum skilmálum um iðnaðarsvæði segir:

- Iðnaðarsvæði eru fyrir umfangsmikla iðnaðarstarfsemi eða starfsemi sem er talin geta haft mengun í för með sér, svo sem verksmiðjur, virkjanir, þ.m.t. vatnsfallsvirkjanir, jarðhitavirkjanir, sjávarfallavirkjanir og vindmyllur, tengivirki, veitustöðvar, skólpdælu- og hreinsistöðvar, endurvinnslustöðvar, brennslustöðvar, förgunarstöðvar, sorpurðunarsvæði, flokkunarmiðstöðvar og birgðastöðvar fyrir mengandi efni.
- Á iðnaðarsvæðum er lögð áhersla á góða ásýnd og vandaðan frágang, sérstaklega þar sem önnur nálæg landnotkun gefur tilefni til, s.s. íbúðarbyggð, miðsvæði, þjónusta og opin svæði.
- Trjágróður á jöðrum iðnaðarsvæða dragi úr sjónrænum áhrifum þar sem því verður við komið.
- Fyrir iðnaðarsvæðið Hraun við Mjóeyrarhöfn segir: Svæðið er að stærstum hluta ætlað fyrir byggingar og rekstur álvers en lóðir fyrir önnur fyrirtæki eru vestast á svæðinu. Takmarkanir á landnotkun gilda innan þynningarsvæðis.

Sértækir skilmálar:

- Svæðið er að stærstum hluta ætlað fyrir byggingar og rekstur álvers en lóðir fyrir önnur fyrirtæki eru vestast á svæðinu. Takmarkanir á landnotkun gilda innan þynningarsvæðis.

VA-30 Þynningarsvæði álvers (667,6 ha) (mynd 2.1): Mörk varúðarsvæðisins falla saman við þynningarsvæði skv. starfsleyfi álversins. Fyrirhugað er að afnema þynningarsvæði úr starfsleyfum. Sértækir skilmálar:

- Varúðarsvæði vegna mögulegrar loftborinnar mengunar. Við mannvirkjagerð og útgáfu byggingar- og framkvæmdaleyfa skal hugað að gildandi takmörkunum.

2.1.3 Landnotkunarskilmálar - landbúnaðarland

OP-300 Grænn trefill um Reyðarfjörð (1355,9 ha) (mynd 2.4).

Hér er farið yfir þá almenna skilmála fyrir opin svæði í aðalskipulaginu sem tengjast viðfangsefnum á L-1, alla skilmála má sjá í aðalskipulaginu:

- Landbúnaðarsvæði eru fyrir landbúnað og mannvirki sem tengjast búrekstrinum, með áherslu á búfénað, matvæla- og fóðurframleiðslu. Einnig er gert ráð fyrir áþekkri landnotkun á öðrum forsendum, svo sem beitarhólfum fyrir hross hestamanna.
- Á landbúnaðarlandi geti einnig verið göngu-, hjóla- og reiðleiðir með áningarstöðum, skiltum og minniháttar mannvirkjum til að auðvelda för um leiðirnar.
- Heimilt er að reisa önnur minniháttar mannvirki sem þjóna landbúnaði, útivist, náttúruskoðun eða hlunnindanýtingu, svo sem gangnamannakofa og fuglaskoðunarbyrgi.
- Gert er ráð fyrir að á landbúnaðarsvæðum séu nauðsynlegir innviðir með tilheyrandi minniháttar mannvirkjum, t.d. fyrir sorphirðu, vatnsöflun (þ.m.t. borholur), veitu- og fjarskiptakerfi, áningarstaðir við þjóðvegi og búnaður til orkuöflunar allt að 200 kW enda falli mannvirki af þessu tagi vel að landi og séu lítt áberandi. Engin slík mannvirki skulu vera hærrí en 15 metrar.
- Eiganda eða umráðamanni eignarlands er heimil án leyfis minniháttar efnistaka til eigin nota nema um sé að ræða náttúruverndarsvæði eða jarðminjar eða vistkerfi sem njóta verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd. Efnistaka úr farvegum straumvatna og botni stöðuvatna er heimil án afmörkunar í aðalskipulagi ef gögn í framkvæmdaleyfisumsókn sýna fram á óveruleg umhverfisáhrif. Slík efnistaka er háð leyfi Fiskistofu. Að öðru leyti er efnistaka háð framkvæmdaleyfi sbr. 13. gr. skipulagslaga.
- Leitast skal við að raska ekki náttúrulegu landslagi að óþörfu og uppbyggingu beint á þegar röskuð svæði. Við mannvirkjagerð skal

forðast að spilla góðu akuryrkjulandi skv. mati í samræmi við flokkun í leiðbeiningum atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis.

- Skógrækt á landbúnaðarsvæðum getur falist í skjólbeltum og annarri hagnýtingu trjágróðurs til landbóta og fegrunar, auk landgræðslu, án þess að um sérstaklega tilgreind svæði sé að ræða. Ný skógræktarsvæði, allt að 200 ha, eru heimil innan landbúnaðarsvæða án breytingar á aðalskipulagi enda verði slík svæði afmörkuð og auðkennd við næstu endurskoðun aðalskipulags, sjá einnig almenna skilmála um skógræktar- og landbúnaðarsvæði. Skógrækt er þó ekki heimil á góðu akuryrkjulandi, nema um skjólbelti sé að ræða, né heldur á svæðum sem njóta verndar vegna jarðminja, vistkerfa eða menningarminja.
- Framræsing votlendis er því aðeins heimil að hún sé forsenda matvæla- eða fóðurframleiðslu eða vegna samfélagslega mikilvægra þarfa. Landeigendur eru hvattir til þess að endurheimta votlendi þar sem því verður við komið.
- Næst ströndinni þarf að taka tillit til flóðahættu vegna loftslagsbreytinga við hæðarsetningu mannvirkja.
- Gögn vegna útgáfu byggingar- eða framkvæmdaleyfis skulu sýna fram á að gætt hafi verið að varðveislu ræktarlands, menningarminja, vatnafars, jarðmyndana og viðkvæmra vistkerfa og engu slíku spillt að nauðsynjalausu, sjá einnig þemauppdrátt um náttúruvernd. Sama aðgát skal höfð þegar land er brotið undir nýrækt. Sérstaklega skal gætt að ákvæðum 61. og 70. gr. laga um náttúruvernd, nr. 60/2013.

Sértækir skilmálar eru engir.

2.1.4 Landnotkunarskilmálar - opin svæði

OP-300 Grænn trefill um Reyðarfjörð (1355,9 ha) (mynd 2.4): Hér er farið yfir þá almenna skilmála fyrir opin svæði í aðalskipulaginu, sem tengjast viðfangsefnum á OP-300I:

- Opin svæði eru fyrir útivist og náttúruskoðun, með aðstöðu sem almennri útivist tilheyrir, svo sem stígum og áningarstöðum, auk þjónustu sem veitt er á forsendum útivistar.
- Ræktun útivistarskóga til skjóls, landbóta og fegrunar er heimil að fengnu framkvæmdaleyfi en í leyfisumsókn skal gera grein fyrir skógræktaráformum, hvernig skógræktin fellur að landi og hvernig gætt hefur verið að vernd annarra vistkerfa, menningarminja og náttúrugæða, svo sem hallamýra, berjalanda, válistategunda, útsýnisstaða og annars þess sem við getur átt á hverjum stað. Sérstaklega skal gætt að ákvæðum 61. og 70. gr. laga um náttúruvernd, nr. 60/2013. Sjá einnig þemauppdrátt um náttúruvernd.
- Leitast verði við að hefta útbreiðslu ágengra tegunda á svæðum sem eru viðkvæm fyrir breytingu á náttúrulegri ásýnd og tegundasamsetningu.

Sértækir skilmálar:

Áhersla er lögð á gott aðgengi frá þéttbýlinu og fjölbreytta notkunarmöguleika allt árið. Við Búðararfoss verði góð aðstaða fyrir gesti og greiðfærar gönguleiðir að honum. Innan svæðisins er inntaksstífla og aðrennslispípa fyrir Búðarárviðrun.

2.3 Tengsl við aðrar áætlanir

Í samgönguáætlun 2020-2034 kemur fram að Mjóeyrahöfn er skilgreind sem höfn í grunneti samgangna á Íslandi og Mjóeyrarvegur (9572) sem stofnvegur í grunnetinu²⁰.

Í kerfisáætlun Landsnets 2020-2029²¹ er iðnaðarsvæðið við Mjóeyrarhöfn talið upp sem eitt af stórnotendasvæðum raforku á landinu. Það eru þau svæði þar sem sterkustu raforkutengingar landsins liggja nú þegar. Ein af sviðsmyndum kerfisáætlunar gerir ráð fyrir aukinni orkunotkun stórnotenda.

Í Svæðisskipulagi Austurlands 2022-2044, sem nú er í lokaferli hjá Skipulagsstofnun fyrir auglýsingu skv. 24 gr. skipulagslaga nr. 123/2010, er sett fram markmið um að Mjóeyrarhöfn í Reyðarfirði styrkist sem ein aðal vöruflutningahöfn landsins. Rými og aðstaða Mjóeyrarhafnar miði við að hún sé aðal flutningahöfn á Austurlandi og miðstöð þjónustu tengdri flutningum á sjó og landi. Þar verði einnig helsta vaxtarsvæði landshlutans fyrir hafnsækna starfsemi.

Í Aðalskipulagi Fjarðabyggðar 2020 - 2040, segir að Mjóeyrarhöfn gegni því hlutverki að vera aðal flutningahöfn á Austurlandi og miðstöð þjónustu tengdri flutningum á sjó og landi. Þar sé einnig rými fyrir iðnað sem tengist nálægum innviðum og starfsemi. Á hafnarsvæðinu er gert ráð fyrir aðstöðu fyrir flutningastarfsemi og aðra hafnsækna starfsemi, svo sem vöruskemmur, gámavelli, hafnarmannvirki og aðstöðu fyrir losun og lestun, auk iðnaðar sem tengist nálægum innviðum og starfsemi.

Afmörkun núgildandi og endurskoðaðs deiliskipulags á landnotkunareitum aðalskipulags Fjarðabyggðar sést á mynd 3.1. Landnotkunareitirnir eru H-301 og I-301. Samkvæmt sértækum skilmálum H-301 þá sé þar aðstaða fyrir flutningastarfsemi og aðra hafnsækna starfsemi, svo sem vöruskemmur,

²⁰ Þingsályktun um samgönguáætlun fyrir árin 2020-2034.

²¹ Sótt af vef Landsnets 17.júní 2022

<https://www.landsnet.is/utgafa-og-samskipti/ritogskyrslur/kerfisaetlun-2020-2029/>

gámavelli, hafnarmannvirki og aðstöðu fyrir losun og lestun, auk iðnaðar sem tengist nálægum innviðum og starfsemi á hafnarsvæði Mjóeyrarhafnar. Skv. sértækum skilmálum I-301 er svæðið að stærstum hluta ætlað fyrir byggingar og rekstur álversins en lóðir fyrir önnur fyrirtæki eru vestast á svæðinu.

Deiliskipulagssvæðið skarast ekki við svæði á A, B eða C hluta náttúruuminjaskrár. Þar eru heldur engin svæði sem njóta sérstakrar verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga²².

Stefna deiliskipulagsins byggir á framangreindu og fellur því að skilmálum Aðalskipulags Fjarðabyggðar 2020-2040, sem og framangreindum áætlunum.

Uppbygging 2. áfanga hafnarkants Mjóeyrarhafnar, fellur undir lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021.

2.4 Lög og reglugerðir sem tengjast hafnarstarfsemi

Samgöngustofa fer með stjórnáslu samgöngumála sbr. lög nr. 119/2012 og annast m.a. eftirlit með siglingum, og öryggiseftirlit með samgöngumannvirkjum, sbr. einnig [hafnalögum nr. 61/2003](#).

[Hafnarreglugerð nr. 835/2020](#), er í gildi fyrir Fjarðabyggðarhafnir.

Umhverfisstofnun hefur eftirlit með hafnalögum nr. 61/2003 þ.e. mengunarvörnum, en Fjarðabyggðarhafnir skila inn viðbragðsáætlun vegna mögulegrar bráðamengunar fyrir hverja höfn, skv. [11.gr. reglugerðar 1010/2012](#).

Stækkun hafnaraðstöðu við Mjóeyrarhafnar fellur undir tölulið 13.01 í lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana [nr. 111/2021](#).

Framkvæmdaleyfi skv. [reglugerð nr. 772/2012](#) ásamt áætlun um efnistöku þarf áður en hafist er handa um landmótun á nýju hafnarsvæði.

²² Sbr. kortasjá Náttúrufræðistofnunar Íslands, sótt á vef þeirra 11. apríl 2019.

3 LÝSING Á UPPBYGGINGU

Staða uppbyggingar Mjóeyrarhafnar sumarið 2021 sést á mynd 3.1. Þar sést einnig áfangaskipting uppbyggingar hafnarsvæðisins og hafnarkantsins. Fyrsti áfangi þessarar uppbyggingar hófst 2005. Nú er unnið að öðrum áfanga stækkunar hafnarsvæðisins, með lengingu hafnarkantsins, sbr. áfanga 2 á mynd 3.1. Með þessu deiliskipulagi er uppbyggingu hafnarsvæðisins einnig haldið áfram til vesturs á Digranesi, sbr. stækkun deiliskipulagsins til vesturs á mynd 3.1 og nánari lýsingu á mynd 3.2.

Sú stækkun sem unnið er að með þessu deiliskipulagi er í samræmi við áherslur sem fram koma í kafla 1.4 um tilefni deiliskipulagsgerðarinnar. Gert er ráð fyrir því að ljúka uppbyggingu skv. deiliskipulaginu á næstu 3-10 árum.

3.1 Uppbygging 2. áfanga hafnarkants

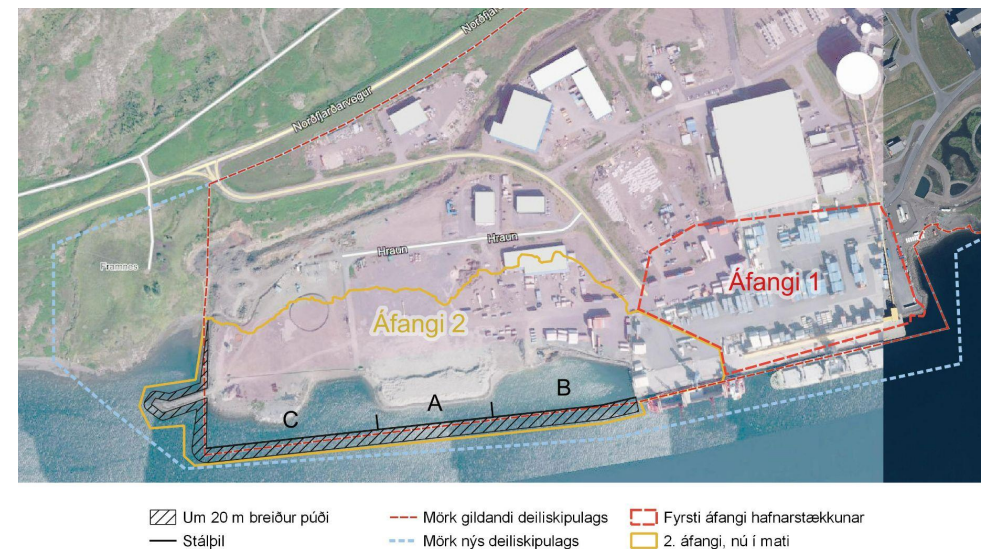
Núverandi hafnarkantur Mjóeyrarbryggju eins og hann sést á mynd 3.1 er um 385 m að lengd. Með þessu deiliskipulagi er festur í sessi annar áfangi lengingar hans. Fyrst með lengingu Mjóeyrarbryggju um 50-70 m til vesturs frá núverandi kanti. Þaðan í framhaldi tekur við ný Framnesbryggja sem er 530-550 m að lengd. Uppbyggingu þessa síðasta hluta hefur verið skipt upp í 3 minni áfanga, A, B og C, sem sjást á mynd 3.1. Hafnarkanturinn verður ekki lægri en 4 m h.y.s. Þar verður sérstök háspennutenging fyrir landtengd skip. Áfangi 2 er matsskyld framkvæmd, sbr. lög nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Lenging Mjóeyrarbryggju í 435 m, tekur mið af súrálsskipum sem þar geta lagst að bryggju, s.s. súrálsskip 80.000-85.000 DWT, Panamax skip. Lengd þessara skipa er 225-230 m, breidd um 32-36 m og djúprista um 13,5 m.

Ný Framnesbryggja tekur síðan við í beinu framhaldi áfram til vestur með um 550 m löngum viðlegukanti. Hönnun hennar tekur mið af stórum gámaskipum sem taka allt að 2.800 gámaeiningar. Skipin eru yfir 200 m löng og meira en 30 m að breidd, með djúpristu allt að 11,5 m. Hönnunardýpi bryggju er 12,5 m en ekkert því til fyrirstöðu að það verði dýpkað seinna meir vegna dýptar niður á

fast, sem er um 19 m. Aðkoma að bryggju er góð og snúningsrými um sjómíla með góðu dýpi. Til samanburðar þá eru Dettifoss og Brúarfoss frá 2020, 180 m löng, 31 m breið og með djúpristu rúma 8 m. Flutningsgeta þeirra er innan við 2.150 gámaeiningar.

Nýr hafnarkantur Mjóeyrarbryggju og Framnesbryggju verður samfelldur stálþilskantur, með púða fyrir framan þilið sem tekur mið af hönnunardýpi stálþils. Mynd 3.1 gefur gróft yfirlit um uppbyggingu landfyllingarinnar í áföngum og frágang þilsins fyrir núverandi stækkun.



Mynd 3.1: Á myndinni sést Mjóeyrarhöfn á loftmynd frá 2021 frá Loftmyndum ehf. Uppbyggingu hafnarkants Mjóeyrarhafnar, hefur verið skipt upp í tvo áfanga. Áfangi 1 er lokið og áfangi 2 er langt kominn. Hafnarkanturinn verður samfelldur stálþilskantur. Uppbyggingu hafnarkants áfanga 2 er skipt upp í minni áfanga, A, B og C.

3.2 Stækkun hafnarsvæðis á Digranesi

Eins og fram kemur í kafla 2.1.2 um landslag og jarðfræði, þá er flatlendi við

góða hafnaraðstöðu af skornum skammti á Austfjörðum. Því er mikilvægt að nýta hafnarsvæði Mjóeyrarhafnar og þá þau góðu hafnarskilyrði og aðstöðu sem þar er m.t.t. uppbyggingar eins vel og kostur er.

Með deiliskipulaginu er fest í sessi stækkun hafnarsvæðisins áfram til vesturs yfir á Digranesi, sbr. afmörkun á deiliskipulagsuppdrætti á mynd 3.1. Þar sem fyrirséð er að skortur muni verða á hafnarsvæði til að þjónusta skip sem munu geta lagst að bryggju, miðað við lengd hafnarkantanna, þá er lögð áhersla á að nýta landið að þjóðveginum til norðurs eins vel og hægt er. Hafnarsvæðið er því skilgreint á Digranesinu til norðurs að veghelgunarsvæði Norðfjarðarvegur og Mjóeyrarvegur. Með þessari stækkun verður hægt að koma fyrir tveimur nýjum lóðum fyrir hafnsækna starfsemi, sem fjölga mun tækifærum til uppbyggingar og auka hagkvæmni í rekstri hafnarinnar, þar sem stærra hafnarsvæði fæst til að þjóna skipum við hafnarbakkana.

Til að tryggja gott aðgengi, hagkvæma flutninga frá bryggju að lóðum og not af hafnarsvæðinu almennt, þá þarf hafnarsvæðið að vera nánast flatt frá hafnarkanti að lóð. Því þurfa lóðirnar að vera í svipaðri hæð frá sjó og hafnarkanturinn, sem er í um 4 m h.y.s. Við þessa stækkun til vesturs, verður því haldið áfram að lækka landið eins og gert hefur verið, inn í berggrunninn sbr. mynd 3.2. Þar sést hvernig núverandi hafnarsvæði hefur verið mótað til norðurs inn í berggrunninn.

Ráðgert er að lækka hafnarsvæðið við Digranes niður í a.m.k. 6 m h.y.s. til móts við veghelgunarsvæðið og mögulega allt að 4 m h.y.s eins og gert hefur verið á núverandi hafnarsvæði sbr. mynd 3.2. Endanleg hæð hafnarsvæðisins verður ákveðin við hönnun þess. Við hönnun hafnarsvæðisins verður einnig ákveðið hvernig gengið verður frá skeringum sem liggja að veghelgunarsvæðinu. Við þessa landmótun munu falla til um 330.000 m³ af steinefnum til notkunar við uppbyggingu á hafnarsvæðinu og þar sem þarf.



Mynd 3.2: Myndin er tekin til norðausturs yfir 2. áfanga stækkunar hafnarbakka Mjóeyrarhafnar sumarið 2019. Þarna sést hvernig hafnarsvæðið er mótað inn í berggrunninn. Með þessu fæst tvennur ávinningur. Hafnarsvæðið verður samfellt með litlum halla og því aðgengilegt til athafna, en samhliða fæst gott efni úr berggrunninum sem nýtilegt er til framkvæmda við þróun og stækkun hafnarinnar m.a. landfyllinga. Með þessu deiliskipulagi er hafnarsvæðið stækkað áfram til norður og vesturs yfir á Digranes.

3.3 Uppbygging 3. áfanga á Digranesi

Ráðgert er að byggja síðan upp í framhaldi 3. áfanga landfyllingar til suðurs af nýju hafnarsvæði á Digranesi, í sjó við Digranesið. Þegar ljóst verður hvernig þeirri hönnun verður fyrirkomið verður unnið deiliskipulag fyrir þá stækkun.

3.4 Landmótun, efnistökuáætlun og framkvæmdaleyfi

Eins og fram hefur komið, þá verður nauðsynlegt að móta nýja hafnarsvæðið á Digranesinu inn í hlíðina norðanverða, með skeringum. Þannig fæst gott undirlendi undir hafnarsvæði til að þjóna þeim hafnarkanti sem verið er að reisa.

Með þessu fæst ekki einvörðungu stærra hafnarsvæði heldur einnig efni úr skeringum sem nýtist í nauðsynlegar fyllingar að hafnarkanti. Þetta fyllingarefni er sérstaklega mikilvægt þar sem hörgull getur verið á fyllingarefni, nauðsynlegt að flytja það langar leiðir á landi og ekki á vísan að róa þegar kemur að námi steinefna úr sjó, þó Fjarðabyggð hafi nú þegar efnistökukeyfi sem nægir fyrir stækkun áfanga 2.

Huga þarf vel að uppbyggingu og frágangi við mótun lands frá veghelgunarsvæði Norðfjarðarvegur niður að hafnarsvæðinu, til að tryggja öryggi vegfarenda og notenda hafnarsvæðisins. Mikilvægt er að tryggja öryggi vegfarenda um Norðfjarðarveg t.a.m. með vegriði og skering niður á athafnasvæði hönnuð þannig að öryggi þeirra sem starfa munu á athafnasvæðinu fyrir neðan verði tryggt. Í því sambandi verið skoðaður ávinningur og kostnaður við uppbyggingu og frágang þjóðvegjarins og hafnarsvæðisins í heild. Fundinn verði samnefnari á milli hvað hagkvæmstu nýtingar landsins sem hafnarsvæðis, nýtingar efnis til uppbyggingar og öryggis. Fjarðabyggðarhafnir munu setja upp girðingu við efri mörk skeringar, til að tryggja örugga afmörkun landsins og öryggi þeirra sem að munu koma norðanfrá.

Útbúnaðar verði efnistökuáætlanir sem sýna áfangaskiptingu við mótun þessarar uppbyggingar og tilheyrandi efnistöku, áður en Fjarðabyggð gefur út framkvæmdaleyfi skv. reglugerð nr. 772/2012 um framkvæmdaleyfi fyrir tiltekinn áfanga. Við gerð efnistökuáætlananna hafi hafnarstjórn, samráð við Vegagerðarina og hafnaryfirvöld um þær leiðir sem farnar verða við útfærslu á fláa frá veghelgunarsvæði að hafnarsvæði. Sjá nánar skilmála.

3.5 Meðferð ofanvatns

Eins og fram kemur í kafla 2.1.3 þá er berggrunnurinn á og fyrir ofan Mjóeyrarhöfnina þéttur. Því rennur stærstur hluti ofanvatns sem yfirborðsvatn. Útbúinn hefur verið farvegur, Hölknaelækur, fyrir ofanvatn sem rennur frá vatnasviði svæðisins fyrir ofan, meðfram athafnasvæðinu

norðanverðu og út í sjó, sbr. myndir 2.1 og 3.2. Hölknaelækur tekur við stærstum hluta vatns úr lækjum fyrir ofan svæðið, svo og ofanvatnsins sem rennur innan vatnasviðs þess. Ofanvatni sem fellur á hafnarsvæðið sjálfst er komið í sérstakt ofanvatnskerfi. Ofanvatni úr ofanvatnskerfi Mjóeyrahafnar og Framnesbakka er dælt í skólphreinsistöð á hafnarlóð nr.3.

Við stækkun svæðisins til vesturs á Digranesinu mun Digraneslækur taka við ofanvatninu sem fellur innan vatnasviðs hans, sbr. mynd 2.1. Ofanvatni frá veitukerfinu á nýjum Digranesbakka mun einnig verða veitt í Digraneslæk eða Hölknaelæk, eftir því sem betur fellur við hönnun.

4 MÁLSMEÐFERÐ

Tillaga þessi að nýju deiliskipulagi Mjóeyrarhafnar, er unnin skv. tillögu hafnarstjórnar Fjarðabyggðarhafna og í samræmi við ákvæði skipulagslaga nr. 123/2010 og lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Tillagan er hér auglýst til kynningar á vinnslustigi skv. 40. gr. skipulagslaga nr. 123/2010.

Umhverfismatsskýrsla vegna 2. áfanga stækkunar Mjóeyrarhafnar skv. 23. gr. laga nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana, verður kynnt sumarið 2022, samhliða vinnslu deiliskipulagsins.

Tillagan verður kynnt almenningi og auglýst á eftirfarandi stöðum:

- Á vef Fjarðabyggðar www.fjardabyggd.is
- Í svæðisbundnum fjölmiðli.

Eftirfarandi umsagnaraðilar munu fá deiliskipulagstillöguna á vinnslustigi til umsagnar:

- Fiskistofa.
- Hafrannsóknastofnun.
- Heilbrigðiseftirlit Austurlands.
- Landhelgisgæslan - Sjósmælingasvið.
- Landsnet.
- Minjastofnun Íslands.
- Náttúrufræðistofnun Íslands.
- Náttúrustofa Austurlands.
- Rarik.
- Samgöngustofa.
- Skipulagsstofnun.
- Umhverfisstofnun.
- Veðurstofa Íslands.
- Vegagerðin.
- Alcoa.
- Eimskip.

- Launafl.
- VHE.

5 SKILMÁLAR

Skilmálar þessir gilda um allt deiliskipulagssvæðið. Ef misræmis gætir milli skilmála og deiliskipulagsuppráttar gilda skilmálar.

5.1 Uppdrættir og lóðablöð

Á deiliskipulagsupprætti koma fram heiti lóða, stærð þeirra, afmörkun byggingarreita og hámarksnýtingarlutfall.

Gefin verða út mæli- og hæðarblöð sem skulu byggja á deiliskipulagi þessu þar sem fram þurfa að koma; hnitsett mörk lóða og byggingarreita, hæð lóða við götu og aðkomuhæð húsa ásamt kvöðum á lóð. Stærðir lóða og byggingarreita skv. deiliskipulaginu geta breyst við gerð mæli- og hæðarblaða.

Deiliskipulagsupprátt skal ekki nota sem viðmið við framkvæmdir, útmælingu lóða eða staðsetningu bygginga heldur skal miða við útgefin mæli- og hæðarblöð.

5.2 Umsjón og rekstur hafnarsvæðis

Umsjón og rekstur hafnarsvæðisins fer eftir gildandi hafnarreglugerð fyrir Fjarðabyggðarhafnir. Samkvæmt gildandi reglugerð nr. 835/2000, 3. gr. segir:

"Hafnarstjórn hefur ákvörðunarvald um rekstur Fjarðabyggðarhafna, svo sem ráðstöfun á aðstöðu, þ.m.t. leiga á húsnæði og landi í eigu Fjarðabyggðarhafna.

Hafnarstjórn veitir leyfi til starfsemi á hafnarsvæðinu og hefur vald til að banna eða takmarka afnot hafnarsvæðis.

Hafnarstjórn gerir tillögur til bæjarstjórnar varðandi skipulagsmál á hafnarsvæðinu, enda hafi tillögurnar fengið umfjöllun skipulagsnefndar. Byggingamál á hafnarsvæðinu skulu hljóta umfjöllun hafnarstjórnar áður en þau eru lögð fyrir bæjarstjórn."

5.3 Starfsemi

Starfsemi innan deiliskipulagssvæðisins skal eingöngu vera fyrir orkufrekan iðnað, hafnsækna starfsemi og tengdan þjónustuiðnað í samræmi við ákvæði aðalskipulags.

Leita skal umsagnar hafnarstjórnar áður en samþykkt er ný eða breytt starfsemi á lóðum á deiliskipulagssvæðinu.

5.4 Byggingar, mannvirki og hámarkshæðir

Hámarkshæð mannvirkja skal að jafnaði ekki vera hærri en 12 m. Einstaka mannvirki, s.s. geymar eða tankar geta verið hærri og skal þá gera grein fyrir þeim á aðaluppdráttum. Einstaka byggingarlutar s.s. tæknibúnaður eða loftræsítúður geta einnig verið hærri og skal þá gera grein fyrir þeim á aðaluppdráttum.

Byggingar skulu vera með mænisþaki og fylgja mænisstefnu sem fram kemur á deiliskipulagsupprætti og/eða þegar byggðum húsum á lóð. Heimilt er að byggingar hafi annað þakform en þá eingöngu ef þörf krefur vegna starfsemi og skal þá gerð grein fyrir því á aðaluppdráttum.

Heimilt er að hafa kjallara undir byggingum, þar sem því verður við komið.

Gera skal grein fyrir efnisvali, litavali og áferð ytra byrðis allra mannvirkja á aðaluppdráttum. Við litaval skal leitast við að láta byggingar og önnur mannvirki falla sem best að umhverfi sínu og draga úr sjónrænum áhrifum þeirra.

5.5 Lóðafrágangur og umgengni

Krafa er gerð um snyrtilega umgengni um allt hafnarsvæðið, ganga skal snyrtilega frá tækjum, gámum eða öðru því sem tengist starfsemi, jafnt innan lóða sem utan.

Krafa er gerð um snyrtilegan frágang lóða. Lóðarhafa er skylt að ganga frá lóð

í samræmi við samþykktar byggingarnefndarteikningar.

Á aðaluppdráttum skal sýna skipulag lóðar s.s. yfirborðsfrágang og hæðarsetningu lands, stoðveggi, lýsingu, aðgengi, innkeyrslur, bílastæði, sorpgeymslur, geymslusvæði, girðingar, merkingar, kvaðir og annað það sem kann að skipta máli fyrir fyrirkomulag og ásýnd lóða sem og svæðisins í heild.

Gera skal grein fyrir efnisvali og útliti girðinga, skjól- og stoðveggja innan lóðar og á lóðamörkum.

Þar sem hæðarmunur er á lóðamörkum skal gengið frá stoðveggjum og girðingum þannig að ekki stafi hætta af hæðarmun.

Sækja skal um stöðuleyfi fyrir alla lausafjarmuni s.s. gáma, báta og hús í smíðum í samræmi við ákvæði byggingarreglugerðar.

Þar sem þörf er á að geyma gáma, tæki eða efni sem tengjast starfsemi á lóð skal skilgreina sérstakt geymslusvæði. Gera skal grein fyrir geymslusvæðum á aðaluppdráttum. Skal geymslusvæði lokað af og gjarnan heft fyrir innsýn t.d. með gróðri og / eða skjólveggjum.

Lóð skal jafna og loka jarðvegsyfirborði með varanlegum hætti, s.s. sáningu, þökum, hellum o.þ.h. innan tveggja ára frá því að bygging er tekin í notkun.

5.6 Vegir

Aðkoma að hafnarsvæðinu er um Mjóeyrarveg (9572) af Norðfjarðarvegi (92). Báðir vegir eru stofnvegir og er Vegagerðin veghaldari. Veghelgunarsvæði er 30 m frá miðlínu til beggja átta sbr. Vegalög nr. 80/2007. Byggingar, leiðslur, auglýsingaspjöld, skurði eða önnur mannvirki, föst eða laus, má ekki staðsetja innan veghelgunarsvæðis nema að fengnu leyfi veghaldara.

Frá Norðfjarðarvegi er einnig aðkoma að lóð Hrauns 1 austan megin á deiliskipulagssvæðinu.

Tryggja þarf að framkvæmdir við stækkun hafnarsvæðisins stefni ekki framangreindum stofnvegum í hættu og að umferðaröryggi sé tryggt. Hafa

skal samráð við Vegagerðina varðandi frágang við mörk hafnarsvæðisins sem liggja að stofnvegum.

Gert er ráð fyrir vegriði.

Skylt er að setja girðingu fyrir ofan skeringu niður að hafnarsvæðinu til að tryggja öryggi.

5.7 Bílastæði

Að jafnaði skal gera ráð fyrir einu bílastæði fyrir hverja 250 m² húsnæðis. Vegna þeirrar fjölbreyttu starfsemi sem er á svæðinu skal í hverju tilviki fyrir sig meta þörf á bílastæðum eftir eðli þeirrar starfsemi sem fyrirhuguð er á lóðinni. Fjöldi bílastæða fyrir hreyfihamlaða skal vera í samræmi við byggingarreglugerð.

5.8 Veitur

Innan deiliskipulagssvæðisins eru fjórar spennistöðvar á vegum RARIK. Spennistöðvar og lega háspennustrengja eru auðkenndar á deiliskipulagsuppdrætti til skýringar. Gert er ráð fyrir að lagður verði nýr háspennustrengur á hafnarsvæði fyrir háspennutengingu fyrir landtengd skip.

Á lóð Hrauns 1 er tengivirki fyrir Fljótisdalslínu 3 og 4, sem eru báðar 220 kV. Taka skal mið af helgunarsvæði raflína við allar framkvæmdir á svæðinu.

Stofnæðar fráveitu, skólps og vatnsveitur eru sýndar til skýringar á deiliskipulagsuppdrætti. Öll fráveita á svæðinu skal tengd fráveitukerfi.

5.9 Aðlögun að loftslagsbreytingum

Með tilliti til mögulegrar hækkunar sjávarborðs vegna loftslagsbreytinga má hafnarkantur ekki vera lægri en í 4 m h. y.s.

5.10 Framkvæmdir

Lóðarhafa er óheimilt að nota annað svæði en hina úthlutuðu lóð meðan á byggingarframkvæmdum stendur, nema gerður hafi verið sérstakur samningur þar um. Lóðarhafi skal gæta þess, að ekki stafi hætta af framkvæmdum á lóð, á meðan þær standa yfir, né heldur af byggingarefni, vegna foks, rykmengunar eða annara óþæginda, umfram það sem óhjákvæmilegt má kalla.

5.11 Úrgangur og sorpgeymslur

Sorpgeymslur skulu vera í samræmi við þá starfsemi sem fram fer á viðkomandi lóð og fylgja ákvæðum gildandi byggingarreglugerðar og þeirra laga og reglugerða sem við eiga.

Sorpgeymslur skulu taka mið af rýmisþörf vegna flokkunar sorps. Ganga skal á snyrtilegan hátt frá sorpgeymslum og sorpgerðum. Ekki er heimilt að úrgangi eða efni sé safnað saman í óvarðar hrúgur innan lóða og koma skal í veg fyrir fok af lóðum.

5.12 Mengunarvarnir

Mengunarvarnir skulu vera í samræmi við starfsleyfi, gildandi byggingarreglugerð og önnur lög og reglugerðir sem taka á mengunarvörnum og hollustuháttum tengdum atvinnustarfsemi.

Þar sem við á skal gera ráð fyrir fullkomnum mengunarvörnum s.s. olíu-, sand- og fituskiljum, loftræstingu og öðrum vörnum í samræmi við starfsemi sem fyrirhuguð er eða vænta má að verði á lóð.

5.13 Minjar

Finnist minjar eða merki um minjar á framkvæmdatíma skal stöðva framkvæmdir samstundis og tilkynna Minjastofnun um fundinn sbr. lög um

menningarminjar nr. 80/2010.

5.14 Landmótun

Við uppbyggingu nýs hafnarsvæðis á Digranesi, þarf að byrja á því að móta og lækka landið sbr. kafla 2.1.2 um landslag og jarðfræði og lýsingu á uppbyggingu hafnarinnar og landmótun í kafla 3.4. Í þessu sambandi þarf einnig að tryggja farsæla meðferð ofanvatns sbr. kafla 2.1.3 um vatnafar og 3.5 um meðferð ofanvatns.

Áður en hafist er handa við landmótun verði úbúin áætlun um efnistöku og sótt um framkvæmdaleyfi skv. reglugerð nr. 772/2012. Þar verði m.a. gerð grein fyrir áfangaskiptingu við uppbyggingu svæðisins, tímaramma, notkun á jarðefnum og steinefnum sem til falla, efnismagni sem flutt verður til á hafnarsvæðinu, landmótun, nánari hæðarsetningum, skeringum, fláum og frágangi að framkvæmdatíma loknum, m.a. m.t.t. veghelgunarsvæðis Norðfjarðarveggar og mögulegs hruns úr bergvegg, sbr. einnig reglugerð um framkvæmdaleyfi. Í efnistökuáætlun komi einnig fram hvernig tilhögun um meðferð ofanvatns verði háttað á nýju hafnarsvæði á meðan á framkvæmdum stendur og í lokin, svo og staðsetning girðingar fyrir ofan skeringu.

Við gerð efnistökuáætlana hafi hafnarstjórn m.a. samráð við Vegagerðina um þær leiðir sem farnar verða við útfærslu á fláa frá veghelgunarsvæði að hafnarsvæðinu.

Uppgröftur s.s. steinefni og jarðveg skal nýta á markvissan hátt til uppbyggingar og frágangs, innan svæðis sem utan.

Leiðbeinandi útfærsla nýrra lóða við Digranesveg 1 og 3 er sýnd á deiliskipulagsuppdrætti. Notkun lóðanna er háð lækku lands niður í nýtanlega landhæð sem skal vera á bilinu 4 - 6 m h.y.s. Endanlegur flái og landhæð verður ákveðin á hönnunarstigi, og þarf þar að taka tillit til hæðar hafnarkants og viðeigandi vatnshalla á athafnasvæði sem og framangreinds.

5.15 Skilmálatafla

Lóð	Lýsing	Stærð lóðar m ²	Birt stærð* m ²	Hámarks nýtingarhlutfall	Hámarks byggingarmagn m ²	Annað
Hraun 1	Álver	880.000	4.911,6	0,3	264.000	Lóðarhafi skal á eigin kostnað láta í té og reka allar stoðveitur á lóð í samræmi við viðeigandi lög og reglugerðir, þar með talið vegi, vatnsæðar, fráveitulagnir og hreinsivirki, svo og raflagnir og önnur sambærileg mannvirki sem nauðsynleg eru vegna starfsemi hans á lóðinni. Sama á við um útrásir fráveitu í sjó fram og inntak fyrir sjódælingu, þó utan lóðar séu.
Hraun 2	Iðnaður	5.974	1.082,7	0,5	2.987	
Hraun 3	Iðnaður	13.722	1.622,0	0,5	6.861	
Hraun 4	Iðnaður	5.144	1.258,6	0,5	2.572	
Hraun 5	Iðnaður	18.475	8.454,0	0,5	9.238	
Hraun 6		6.822		0,5	3.411	
Hraun 7		10.351		0,5	5.176	
Hraun 7a	Spennistöð	97,5	9,0	0,5	49	
Hraun 7b	Spennistöð	70		0,5	35	
Hraun 8		3.416		0,5	1.708	
Hraun 9		7.951		0,2	1.590	
Hraun 10	Iðnaður	11.000	2.632,0	0,5	5.500	
Hraun 11	Vakthús	500		0,5	250	
Hraun 12		19.928		0,5	9.964	
Hraun 13	Spennahús	214	71,3	0,5	107	
Hraun 14		16.358		0,5	8.179	
Hraun 15	Spennistöð	120		0,5	60	
Hraun 17	Hreinsivirki	579		0,5	290	
Digranesvegur 1		9.940		0,5	4.970	Hæð lands skal ekki vera lægri en 6,0 m y.s.
Digranesvegur 3		9.000		0,5	4.500	Hæð lands skal ekki vera lægri en 6,0 m y.s.

*Upplýsingar um birta stærð verða uppfærðar áður en tillaga að deiliskipulagi verður auglýst.

6 UMHVERFISMATSSKÝRSLA

6.1 Inngangur

Í samræmi við 12. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 og gr. 5.4. í skipulagsreglugerð nr. 90/2013 er gerð grein fyrir áhrifum skipulagstillögunnar á umhverfið.

Uppbygging Mjóeyrarhafnar fellur undir lið 10.09 í 1. viðauka laga um umhverfismat áætlana og framkvæmda, nr. 111/2021, um viðskiptahafnir, skipgengar vatnaleiðir og innhafnir og viðlegubryggjur til lestunar og löndunar utan hafna (aðrar en ferjulægi) fyrir skip stærri en 1.350 tonn. Framkvæmdir skv. þessum lið er ávallt háðar umhverfismati.

Framkvæmdir við 2. áfanga stækkunar Mjóeyrarhafnar, eins og þeim er lýst hér að framan í kafla 3, sbr. einnig mynd 3.1, falla undir tölulið 13.01 í lögum um umhverfismat áætlana og framkvæmda, nr. 111/2021. Sá liður tekur til allra breytinga eða viðbóta við framkvæmdir sem tilgreindar eru í flokki A, þegar breytingin eða viðbótin sjálf fer yfir þau viðmið sem flokkur A setur. Fjarðabyggðarhafnir vinna því að umhverfismati fyrir þennan 2. áfanga sbr. framangreind lög og var matsáætlun birt til kynningar á vef Skipulagsstofnunar þann 25. apríl 2022. Álit Skipulagsstofnunar á matsáætlun var birt 3. júní 2022.

6.2 Helstu breytingar frá fyrra deiliskipulagi

Helstu breytingar í þessu nýja deiliskipulagi, frá núgildandi deiliskipulagi, eru eftirfarandi:

Deiliskipulagið er uppfært og skýrt.

Skilmálar eru einnig uppfærðir þar sem skerpa þarf á þeim.

Hafnarkantur Mjóeyrarbryggju er lengdur með samfelldum stálpilskanti 600 m til vesturs frá því sem nú er og fyllt upp að honum með landfyllingu. Framan við stálpilið verður púði til stuðnings.

Athafnasvæði hafnarinnar og deiliskipulagsmörk eru stækkuð til vesturs (sbr. núverandi og ný skipulagsmörk á mynd 1.2).

Tvær nýjar lóðir eru skilgreindar á nýja athafnasvæðinu til vesturs fyrir hafnsækna starfsemi.

Gert er ráð fyrir umfangsmikilli lækkun lands og landmótun á þessu vestara athafnasvæði til að tryggja hagkvæma nýtingu þessa athafnasvæðis og góða tengingu við hafnarkanta, þar sem erfitt getur verið fyrir hafnsækna starfsemi að athafna sig í miklum halla.

Mikil áhersla er lögð á að hanna hafnarsvæðið þannig að efni sem fyrir er, verði nýtt á sem hagkvæmastan hátt við uppbyggingu mannvirkja s.s. gatna og landfyllinga.

Grjótnáma til hafnargerðar á núgildandi deiliskipulagi er felld út, þar sem lækkun landsins snýst um landmótun vegna uppbyggingar hentugra lóða fyrir hafnarstarfsemina.

Færð er inn grjótvörn fyrir viðlegu hafsögubáts vestan við hafnarkanta Mjóeyrarbryggju.

Á deiliskipulagsuppdrætti eru að auki gerðar minniháttar lagfæringar á byggingarreitum, lóðamörkum og byggingar á svæðinu færðar inn auk helstu annarra innviða.

6.3 Forsendur

Uppbygging Mjóeyrarhafnar að Hrauni í Reyðarfirði hófst árið 2005 samhliða uppbyggingu álvers Alcoa. Fjarðabyggðarhafnir nú upp 2. áfanga Mjóeyrarhafnar. Á undanförunum árum hafa komið fram margvíslegar hugmyndir um plássfreka iðnaðar- og hafnarstarfsemi sem gæti notið góðs af sterkum orku- og samgönguinnviðum á þessu svæði. Það er sveitarfélaginu því mjög mikilvægt að eiga nægar lóðir til að geta gripið tækifæri fyrir uppbyggingu hafnsækinnar starfsemi í Fjarðabyggð.

Í Svæðisskipulagi Austurlands 2022-2044 er markmið um að höfnin styrkist sem ein aðal flutningahöfn landins og þar verði einnig helsta vaxtarsvæði landshlutans fyrir hafnsækna starfsemi.

Í Aðalskipulagi Fjarðabyggðar 2020-2040 er sett stefna um að Mjóeyrarhöfn gegni því hlutverki að vera aðal flutningahöfn á Austurlandi og miðstöð þjónustu tengdri flutningum á sjó og landi. Einnig er sett stefna um að þar rúmist starfsemi sem tengist nálægum innviðum og starfsemi. Til að framfylgja stefnunni í tillögunni er einnig afmarkað nýtt hafnarsvæði H-302 Mjóeyrarhöfn eystri sem er 43,7 ha (mynd 2.4). Með afmörkun aðalskipulagsreitsins er leitast við að skapa svigrúm fyrir vöxt í hafnarstarfsemi auk rýmis fyrir áður nefnd tækifæri, t.d. í flutningastarfsemi, fiskeldi og fleiri greinum. Tillaga að nýju deiliskipulagi er í samræmi við stefnu aðalskipulags Fjarðabyggðar 202-2040.

Ekki eru taldir aðrir raunhæfir staðarvalskostir fyrir athafnasvæði af þessu tagi og í nánnum tengslum við afkastamikla innviði sem þjóna álverinu og þeim hluta Mjóeyrarhafnar sem þegar er risinn, sbr. umfjöllun í umhverfismats- og fosenduskýrslu aðalskipulags Fjarðabyggðar 2020-2040.

6.4 Nálgun

Í þessu umhverfismati tillögu að deiliskipulagi Mjóeyrarhafnar⁴ er gerð grein fyrir þeim umhverfispáttum sem búast má við að framkvæmdir skv. áætluninni hafi áhrif á eftir því sem efni skipulagsins gefur tilefni til. Teknar eru til mats þær breytingar sem felast í stefnu tillögunnar, m.v. gildandi deiliskipulag Hrauns 1, og er ekki komin til framkvæmda. Lagt er mat á hvaða áhrifaþætti beri að meta með tilliti til umhverfisáhrifa, hvaða umhverfisþættir eru greindir, hversu ítarlegt matið þarf að vera og hvaða viðmið eru lögð til grundvallar við mat á umhverfisáhrifum deiliskipulagstillögunnar.

Áhrifaþættir deiliskipulags sem eru taldir hafa í för með sér umhverfisáhrif eru:

- Stækkun deiliskipulagssvæðis til vesturs og landmótun.

- Lenging viðlegukants.
- Færsla steinefna til uppbyggingar.
- Aukið athafnarými og umfangsmeiri starfsemi á hafnarsvæðinu.

Hér er yfirlit yfir helstu umhverfisþætti sem líklegt er talið að hafi orðið og eða geti orðið fyrir áhrifum vegna tillögunnar:

- Landslag og ásýnd.
- Jarðfræði.
- Gróðurfar.
- Fuglar.
- Strandgerð og lífríki fjöru.
- Lífríki á sjávarbotni.
- Straumar og öldufar.
- Menningarminjar.
- Hagrænir og félagslegir þættir.
- Heilsa og öryggi.

Við matið er beitt eftirfarandi einkunnagjöf við mat á áhrifum á einstaka umhverfisþætti, sbr. töflu 1:

Tafla 1. Vægi umhverfisáhrifa

++	Líkur á verulega jákvæðum áhrifum
+	Líkur á jákvæðum áhrifum
0	Engin eða lítil áhrif
-	Líkur á neikvæðum áhrifum
--	Líkur á verulega neikvæðum áhrifum
+/-	Áhrif líkleg til að vera hlutlaus eða að jákvæð áhrif vegi neikvæð upp. Geta verið háð óvissu.

Í umhverfismats- og forsenduskýrslu Aðalskipulags Fjarðabyggðar 2020-2040 eru metin áhrif af stækkun Mjóeyrarhafnar á eftirtalda umhverfispætti:

- Landkostir.
- Landslag.
- Samfélag og byggðafesta.
- Menningarminjar.

Í umhverfismati deiliskipulagstillögunnar er mat lagt á fleiri umhverfispætti sem taldir eru eiga við.

Við mat á áhrifum er litið til viðmiða úr stefnu stjórnvalda og lögum sem varða þessa umhverfispætti, sem sjá má í töflu 2.

Tafla 2. Umhverfispættir og viðmið við mat á áhrifum deiliskipulagstillögu

Umhverfispættir	Viðmið
Vatn og sjór	<ul style="list-style-type: none"> • Lög um stjórn vatnamála 36/2011 • Lög um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998. • Reglugerð nr. 798/1999 um fráveitur og skólp. • Lög um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998. • Reglugerð nr. 785/1999 um starfsemi sem getur haft í för með sér mengun. • Lög nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs.
Land/sjávarbotn (vistkerfi)	<ul style="list-style-type: none"> • Lög um náttúruvernd nr. 60/2013. • Líffræðileg fjölbreytni:Stefnumótun Íslands um framkvæmd Samnings um líffræðilega fjölbreytni. • Stefnu íslenskra stjórnvalda um Hafið.
Vistkerfi	<ul style="list-style-type: none"> • Náttúruuminjaskrá, 7. útgáfa, 1996, með síðari viðbótum. • Náttúruverndaráætlun 2009-2013. • Velferð til framtíðar: Sjálfbær þróun í

	<p>íslensku samfélagi, stefnumörkun til 2020.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Líffræðileg fjölbreytni:Stefnumótun Íslands um framkvæmd Samnings um líffræðilega fjölbreytni.
Hagrænir og félagslegir þættir	<ul style="list-style-type: none"> • Velferð til framtíðar: Sjálfbær þróun í íslensku samfélagi, stefnumörkun til 2020. • Aðalskipulag Fjarðabyggðar 2020-2040.
Landslag	<ul style="list-style-type: none"> • Náttúruuminjaskrá, 7. Útgáfa, 1996, með síðari viðbótum Velferð til framtíðar: Sjálfbær þróun í íslensku samfélagi, stefnumörkun til 2020. • Lög um náttúruvernd nr. 60/2013: Við hönnun mannvirkja skal þess gætt að þau falli sem best að svipmóti lands. • Evrópski landslagssáttmálinn. • Tillögur Skipulagsstofnunar að nýjum viðauka við landsskipulagsstefnu.
Land og jarðefni	<ul style="list-style-type: none"> • Náttúruuminjaskrá, 7. útgáfa, 1996, með síðari viðbótum. • Náttúruverndaráætlun 2009-2013 • Velferð til framtíðar: Sjálfbær þróun í íslensku samfélagi, stefnumörkun til 2020.
Ásýnd svæðisins	<ul style="list-style-type: none"> • Landsskipulagsstefna 2015 - 2026. Skipulagsstofnun, september 2016, • Tillaga Skipulagsstofnunar: Viðauki við Landsskipulagsstefnu 2015-2026, Febrúar 2021.

6.5 Mat á áhrifum

6.5.1 Landslag og ásýnd

Umhverfi Mjóeyrarhafnar er orðið manngert með þeirri uppbyggingu sem hefur átt sér stað vegna 1. og 2. áfanga.

Svæðið sem stækkun deiliskipulagssvæðisins til vesturs nær yfir er að hluta til raskað, en á svæðinu var áður efnistökusvæði. Notkun lóðanna sem athafnasvæðis er háð lækkun lands niður í nýtanlega landhæð hafnarsvæðis. Þessi landmótun er talin geta haft neikvæð áhrif á landslag og ásýnd en umfang áhrifanna fer eftir tilhögun landmótunar og frágangi. Til að milda neikvæð áhrif á landslag og ásýnd eru settir skilmálar um að við litaval skuli leitast við að láta byggingar falla sem best að umhverfi sínu og draga úr sjónrænum áhrifum þeirra. Sett er í skilmálum kvöð um að áður en farið er í landmótun þurfi að gera efnistökuáætlun, sérstaklega m.t.t. frágangs vegna lækkunar lands.

Talið er að heildaráhrif þeirra breytinga sem tillagan felur í sér á landslag séu að miklu þegar komin fram með þeirri uppbyggingu sem þegar hefur átt sér stað á Mjóeyrarhöfn. Ásýndaráhrif fyrir þá sem eiga leið um suðurströnd Reyðarfjarðar kunna að vera einhver þar sem um meira manngert umhverfi er að ræða, en þau eru á sama hátt að mestu þegar komin fram.

Áhrif vegna tillögunnar á landslag og ásýnd eru talin neikvæð en þau eru metin óveruleg.

Vægisæinkunn	- Líkur á neikvæðum áhrifum
--------------	-----------------------------

6.5.2 Jarðfræði og notkun steinefna

Stækkun deiliskipulagssvæðisins til vesturs og notkun nýrra lóða þar er háð landmótun og lækkun lands. Áhersla er lögð á hagkvæma nýtingu jarðefna innan skipulagssvæðisins. Það er talið jákvætt að efni sem mun falla til við landmótun verði nýtt til uppbyggingar landfyllingar innan svæðisins. Sett er í skilmálum kvöð um að áður en farið er í landmótun þurfi að gera

efnistökuáætlun, sérstaklega m.t.t. frágangs vegna lækkunar lands. *Áhrif á jarðfræði eru metin jákvæð.*

Vægisæinkunn	+ Líkur á jákvæðum áhrifum
--------------	----------------------------

6.5.3 Gróðurfar

Stækkun deiliskipulagssvæðisins til vesturs felur í sér að gróðurþekja verði fjarlægð. Hluti svæðisins er nú þegar raskað, þar sem var áður efnistökusvæði. Skv. fyrirbyggjandi upplýsingum eru engar plöntur af valista Náttúrufræðistofnunar á svæðinu og á svæðinu eru ekki vistkerfi sem njóta sérstakrar verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013, sbr. kortasjá Náttúrufræðistofnunar á www.vefsja.is. *Áhrifin því talin neikvæð en þau eru metin óveruleg.*

Vægisæinkunn	- Líkur á neikvæðum áhrifum
--------------	-----------------------------

6.5.4 Fuglalíf

Samkvæmt kafla 2.1.6 teljast fuglar á svæðinu til hefðbundinna fuglategunda á strandsvæðum. Ekki er vitað til þess að á hafnarsvæði Mjóeyrarhafnar séu sjaldgæfar tegundir eða mikilvægar varp- eða uppeldismiðstöðvar fugla og annarra dýra. Í hólmunum í landi Hólma, sem er í um 4 km fjarlægð frá hafnarmannvirkjum, er alþjóðlega mikilvægt fuglasvæði sem hefur fengið þá skilgreiningu vegna lundavarps. Ekki er talið að framkvæmdir og starfsemi á því svæði sem endurskoðun deiliskipulagsins nær til muni hafa áhrif á það svæði vegna fjarlægðar. *Ekki er talið að tillaga að endurskoðuðu deiliskipulagi hafi áhrif á fuglalíf.*

Vægisæinkunn	0 Engin eða lítil áhrif
--------------	-------------------------

6.5.5 Strandgerð og lífríki fjöru

Uppbygging Mjóeyrarhafnar sem þegar hefur átt sér stað hefur orðið til þess að strandsvæði hefur verið raskað og er orðið manngert. Lenging viðlegukants. Ekki er talið að tillaga að endurskoðuðu deiliskipulagi feli í sér röskun á einstöku strandsvæði eða fjörulífríki. *Tillaga að endurskoðuðu deiliskipulagi er talin hafa óveruleg neikvæð áhrif á strandgerð eða fjörulíf.*

Vægis Einkunn	- Líkur á neikvæðum áhrifum
---------------	-----------------------------

6.5.6 Lífríki á sjávarbotni

Lenging viðlegukants felur í sér rask á svæði sem er þegar orðið manngert og raskað. Ekki er talið að tillaga að endurskoðuðu deiliskipulagi feli í sér röskun á einstöku lífríki á sjávarbotni og er tillagan því talin hafa óveruleg neikvæð áhrif á lífríki á sjávarbotni.

Vægis Einkunn	- Líkur á neikvæðum áhrifum
---------------	-----------------------------

6.5.7 Straumar og öldufar

Á grunni fyrirliggjandi upplýsinga í kafla 2.1.7 er ekki talið tillaga að endurskoðuðu deiliskipulagi hafi áhrif á strauma og öldufar.

Vægis Einkunn	0 Engin eða lítil áhrif
---------------	-------------------------

6.5.8 Menningarminjar

Engar þekktar menningarminjar eru á því svæði sem deiliskipulagsbreytingin nær til. *Ekki er talið að tillagan hafi áhrif á menningarminjar.* Settir eru skilmálar sem kveða á um að ef finnst minjar eða merki um minjar á framkvæmdatíma skuli stöðva framkvæmdir samstundis og tilkynna Minjastofnun um fundinn sbr. lög um menningarminjar nr. 80/2010.

Vægis Einkunn	0 Engin eða lítil áhrif
---------------	-------------------------

6.5.9 Hagrænir og félagslegir þættir

Hafnir eru hluti af samgönguinnviðum, m.a. fyrir vöruflutninga en jafnframt vettvangur atvinnustarfsemi sem nýtir sér hafnaraðstöðuna.

Í aðalskipulagi Fjarðabyggðar 2020-2040 er áréttuð stefna um að Mjóeyrarhöfn sé aðal flutningahöfn á Austurlandi. Núverandi hafnarsvæði vestan álversins er ekki fullnýtt en það er mikilvægt fyrir sveitarfélagið að geta boðið gott landrymi til langs tíma þegar fyrirtæki velja sér stað fyrir starfsemi sína. Mjóeyrarhöfn er miðsvæðis í sveitarfélaginu og miðsvæðis á Austfjörðum. Áhrif á samfélag eru metin veruleg og jákvæð.

Næsta búseta er í um 3 km fjarlægð frá framkvæmdasvæðinu og næsta þéttbýli er Reyðarfjörður sem er í um 3,5 km fjarlægð. Íbúar kunna að verða varir við framkvæmdir og aukna umferð á framkvæmdatíma en litlar líkur eru á því að það ónæði verði verulegt.

Tillaga að endurskoðuðu deiliskipulagi er talin hafa jákvæð áhrif á hagræna og félagslega þætti. Áhrifin eru metin veruleg.

Vægis Einkunn	++ Líkur á verulegum jákvæðum áhrifum
---------------	---------------------------------------

6.5.10 Heilsa og öryggi

Notkun nýrra lóða á hafnarsvæðinu er háð lækkun lands niður í nýtanlega landhæð þess með skeringu frá veghelgunarsvæði Norðfjarðarveggar niður í landhæð athafnasvæðisins í u.þ.b. 5-6 m h.y.s.

Settir eru skilmálar í deiliskipulagið og útbúin verður efnistökuáætlun sem lögð verður til grundvallar framkvæmdaleyfi fyrir efnisflutninga, þar sem fram mun koma nánari mótun fyrirhugaðs athafnasvæðis og áfangaskipting uppbyggingar. Þar komi m.a. fram hvernig tryggður verður öruggur frágangur á þessari skeringu í landið.

Einnig mun þurfa að tryggja öryggi vegfarandi um Norðfjarðarveg, mögulega með vegriði á þessu svæði. Mjóeyrarvegur liggur að höfninni, en við honum

verður ekki hreyft né aðliggjandi svæði að veghelgunarsvæði hans. Þetta verður útfært í samráði við Vegagerðina. *Tillaga að endurskoðuðu deiliskipulagi er talin hafa neikvæð en óveruleg áhrif á heilsu og öryggi.*

Vægiseinkunn	- Líkur á neikvæðum áhrifum
--------------	-----------------------------

6.6 Niðurstaða umhverfismats

Hér í þessari töflu eru dregin yfirlit yfir mat á áhrifum tillögu að endurskoðuðu deiliskipulagi Hrauns 1 á skilgreinda umhverfisþætti:

Umhverfisþáttur	Vægiseinkunn
Landslag og ásýnd	- Líkur á neikvæðum áhrifum
Jarðfræði og notkun steinefna	+ Líkur á jákvæðum áhrifum
Gróðurfar	- Líkur á neikvæðum áhrifum
Fuglalíf	0 Engin eða lítil áhrif
Strandgerð og lífríki fjöru	- Líkur á neikvæðum áhrifum
Lífríki á sjávarbotni	- Líkur á neikvæðum áhrifum
Straumar og öldufar	0 Engin eða lítil áhrif
Menningarminjar	0 Engin eða lítil áhrif
Hagrænir og félagslegir þættir	++ Líkur á verulegum jákvæðum áhrifum
Heilsa og öryggi	- Líkur á neikvæðum áhrifum

Þeir þættir tillögu að deiliskipulagsbreytingu sem helst eru taldir valda áhrifum á umhverfi eru veruleg jákvæð áhrif á hagræna og félagslega þætti sem verða vegna aukins athafnarymis í nálægð við hafnarinnviði. Áhrif

landmótunar á landslag og ásýnd eru metin neikvæð en óveruleg og áhrif á aðgengi að steinefnum og möguleika til efnistöku eru jákvæð og óveruleg. Líkur eru taldar á óverulegum neikvæðum áhrifum á umferðaröryggi vegna landlækkunar í nálægð við stofnvegi.

Áhrif tillögu að breytingu á deiliskipulagi á gróðurfar eru metin líkleg til að verða neikvæð, en óveruleg. Tillagan er talin hafa neikvæð áhrif á strandgerð og fjörulífríki og lífríki á sjávarbotni, en þau eru metin óveruleg.

Til að draga úr neikvæðum sjónrænum áhrifum eru settir skilmálar um að við litaval skuli vera leitast við að láta byggingar falla sem best að umhverfi sínu. Þannig megi draga úr áhrifum þeirra. Settir eru skilmálar um að gerð verði efnistökuáætlun. Fram kemur að unnið verði að því að draga úr neikvæðum áhrifum á heilsu og öryggi vegna lækkunar lands í næsta nágrenni við veghelgunarsvæði Norðfjarðarvegar í samráði við Vegagerðina.

Ekki er metið líklegt að tillagan hafi áhrif á fuglalíf, strauma og öldufar eða menningarminjar.

7 UPPDRÁTTUR



Skýringarmynd: Endurskoðað deiliskipulag, uppdráttur.